

PROGRAMU NAUCZANIA JĘZYKA NIEMIECKIEGO DLA LICEUM OGÓLNOKSZAŁCĄCEGO I TECHNIKUM Zakres rozszerzony

Podstawa IV.1.P i IV.1.R

MODYFIKACJA PROGRAMU NAUCZANIA JĘZYKA NIEMIECKIEGO AUTORSTWA EWY MUSZYŃSKIEJ

Program zgodny ze stanem prawnym na dzień 10 czerwca 2015 r.

Program zmodyfikowano w zakresie celów kształcenia, osiągnięć i treści – wymienione aspekty zostały rozszerzone o wymagania adekwatne do poziomu IV.1 wariant rozszerzony. Dodane aspekty zostały wprowadzone kolorem niebieskim.

Typ szkoły: LICEUM OGÓLNOKSZAŁCĄCE, TECHNIKUM

Etap nauki: IV etap edukacyjny

Podstawa programowa: IV.0 i IV.1 wariant podstawowy, **IV.1 wariant rozszerzony**

Wymiar godzin: 6 do 9 w trzy- lub czteroletnim cyklu nauczania czyli np. 2 lub 3 godziny

tygodniowo w cyklu trzyletnim.

Program uaktualniono względem obowiązujących aktów prawnych i jest zgodny z :

Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, z późn. zm.

Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół

Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczególnych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych

© Pearson Central Europe

Autorka:

Ewa Muszyńska

Absolwentka filologii germańskiej na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Studiowała również na Uniwersytecie Jana Gutenberga w Moguncji. Egzaminator maturalny. Prowadziła zajęcia praktyczne ze studentami NKJO w Siedlcach. Nauczycielka dyplomowana

z wieloletnim stażem. Obecnie pracuje jako germanistka w I LO im. B. Prusa w Siedlcach.

SPIS TREŚCI

I OPIS PROGRAMU

- 1.1 Koncepcja pedagogiczna programu
- 1.2 Użytkownicy programu
- 1.3 Warunki realizacji programu
 - 1.3.1 Podział na grupy językowe
 - 1.3.2 Wyposażenie pracowni i pomoce dydaktyczne

II CELE KSZTAŁCENIA

- 2.1 Cele kształcenia ogólnego i zadania szkoły
- 2.2 Cele ogólne - język niemiecki
- 2.3. Cele szczegółowe kształcenia
- 2.4. Cele szczegółowe wychowania

III TREŚCI NAUCZANIA

- 3.1 Tematyka/ materiał leksykalny
- 3.2 Zagadnienia gramatyczne
- 3.3 Funkcje językowe
- 3.4 Treści kulturowe

IV OCZEKIWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

- 4.1 Poziomy wymagań językowych
- 4.2 Wymagania programowe w zakresie wiadomości i umiejętności

V PROCEDURY OSIĄGNIĘCIA CELÓW

- 5.1 Założenia metodyczne
- 5.2 Formy pracy
- 5.3 Techniki nauczania
 - 5.3.1 Rozumienie wypowiedzi - słuchanie
 - 5.3.2 Rozumienie wypowiedzi - czytanie
 - 5.3.3 Tworzenie wypowiedzi - mówienie
 - 5.3.4 Tworzenie wypowiedzi - pisanie
 - 5.3.5 Reagowanie na wypowiedzi
 - 5.3.6 Przetwarzanie wypowiedzi
 - 5.3.7 Nauczanie słownictwa
 - 5.3.8 Nauczanie gramatyki
 - 5.3.9 Przygotowanie do egzaminu maturalnego
 - 5.3.10 Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się
 - 5.3.11 Inne techniki uatrakcyjnijające lekcję
 - 5.3.12 Indywidualizacja

VI SPRAWDZANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

- 6.1 Samoocena
- 6.2 Techniki kontroli osiągnięć uczniów
- 6.3 Kryteria oceniania

VII PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU

BIBLIOGRAFIA

„Znajomość języków obcych jest warunkiem pełnego, aktywnego uczestnictwa młodych Polaków w życiu społeczności europejskiej i globalnej.”

Podstawa programowa kształcenia ogólnego

OPIS PROGRAMU

1.1 Koncepcja pedagogiczna programu

1.1.1. Podstawy programu

Niniejszy program odpowiada wymaganiom zawartym w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego* (załącznik nr 4 do *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*, Dz. U. z 2012 r. poz. 977, wariant podstawy: IV.0 i IV.1. zakres podstawowy oraz [IV.1 zakres rozszerzony](#)).

Wskazane w *Podstawie programowej* cele ogólne i szczegółowe kształcenia nawiązują do dokumentu Rady Europy *Europejski Opis Kształcenia Językowego: nauczanie, uczenie się, ocenianie* i opisanych w nim poziomów biegłości językowej. Należy przyjąć, że po zakończeniu nauki j. niemieckiego - realizacja podstawy IV.0 - uczeń osiągnie poziom A2+, natomiast podstawy IV.I zakres podstawowy - poziom B1, zaś [podstawy IV.1 wariant rozszerzony-poziom B2](#) w sześciostopniowej skali poziomów biegłości językowej (A1, A2 - poziom podstawowy; B1, B2 - poziom samodzielności; C1, C2 - poziom biegłości).

Niniejszy program jest przeznaczony do realizacji w klasach I-III/ IV. szkół ponadgimnazjalnych (w zależności od typu szkoły).

Program można realizować w wersji IV.0 dla uczniów rozpoczynających naukę j. niemieckiego, w wymiarze 6 godzin na cykl kształcenia, osiągając poziom A2 lub w wymiarze 8-9 godzin na cykl, osiągając poziom A2+ w sześciostopniowej skali poziomów umiejętności językowych.

Realizacja programu z uczniami, których obowiązuje podstawa IV.1, czyli kontynuujących naukę języka na podbudowie podstawy III.0 (realizowanej w gimnazjum) umożliwi osiągnięcie poziomu B1, a [kontynuujących na podstawie III.1 poziomu B2](#) w skali określonej w ESOKJ i zakłada przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego.

Wymagania określone w *Podstawie programowej* dotyczą ucznia przeciętnego. Uczniowie, którzy wykazują zainteresowanie nauką języka, mają większą motywację lub duże zdolności, mogą osiągnąć wyższy poziom. Dlatego zakładamy, że również realizacja niniejszego programu na poziomie IV.0 może umożliwić przystąpienie do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym.

1.1.2. Koncepcja pedagogiczna

Koncepcja pedagogiczna tego Programu opiera się na założeniu, że odbiorcą wszelkich podejmowanych przez nauczyciela działań jest uczeń, ponieważ to on jest podmiotem całego procesu kształcenia (*schülerorientierter Unterricht*). Zadaniem szkoły i nauczycieli jest takie zorganizowanie procesu nauczania, aby umożliwić każdemu uczniowi osiągnięcie optymalnego w stosunku do jego możliwości sukcesu.

Nauczanie języka polega na rozwijaniu umiejętności językowych na bazie przekazanych uczniom podstawowych wiadomości z zakresu języka i kultury krajów niemieckiego obszaru językowego, jak również na rozwijaniu umiejętności pozajęzykowych. Ponadto należy zachęcać uczniów do aktywności i wdrażać do samodzielności w nauce języków obcych.

Ważny jest zatem dobór i dostosowanie materiałów i metod pracy do możliwości, potrzeb i zainteresowań dzisiejszej młodzieży. Świadomy różnic (występujących między uczniami) nauczyciel: różne tempo rozwoju, odmienne zdolności, różne preferencje sensoryczne i różnorodne warunki pozaszkolne mające także wpływ na możliwości osiągnięcia sukcesu w nauce języka uwzględni je w procesie dydaktycznym i podejmie działania sprzyjające indywidualizacji procesu nauczania. W programie przeważa się dużą wagę do indywidualnego podejścia do ucznia, dlatego zakłada on różnorodne formy i techniki pracy z uczniami, sposoby rozwijania poszczególnych umiejętności, zasady oceniania i inne ciekawe propozycje rozwiązań metodycznych.

Istotnym elementem procesu dydaktycznego, zajmującym ważne miejsce w programie, jest dalsze rozwijanie autonomii uczniów. Nauczyciel powinien wspierać ucznia w rozwijaniu jego samodzielności w uczeniu się poprzez wskazywanie najbardziej efektywnych technik uczenia się, pomoc w formułowaniu indywidualnych celów dla poszczególnych uczniów oraz wdrażanie ich do samokontroli i samooceny.

Opanowanie języka obcego wymaga systematycznej, czasami żmudnej pracy. Ważne jest założenie, iż uczniowie nie ograniczają się tylko do pracy pod kierunkiem nauczyciela. Dlatego znajomość i stosowanie indywidualnie efektywnych technik pracy, krytyczny stosunek do własnych osiągnięć oraz gotowość do wykorzystania języka niemieckiego jako narzędzia komunikowania się, także poza szkołą są czynnikami, które w dużym stopniu determinują sukces w nauce języka obcego.

1.2 Użytkownicy programu

Program jest przeznaczony do realizacji na lekcjach języka niemieckiego we wszystkich typach szkół ponadgimnazjalnych. Głównymi użytkownikami Programu są nauczyciele. Program pozwala nauczycielom zapoznać się z materiałem nauczania przewidzianym na IV. etapie edukacyjnym, wspomaga ich w planowaniu procesu dydaktycznego, diagnozowaniu osiągnięć uczniów i rozwijaniu własnego warsztatu metodycznego. Ponadto pokazuje, w jaki sposób rozwijać autonomię uczniów oraz podaje przykłady technik pomocnych w przygotowaniu się do egzaminu maturalnego oraz dalszego samokształcenia. Nauczyciel decydujący się na pracę zgodnie z założeniami Programu powinien posiadać kwalifikacje określone stosownym rozporządzeniem MEN. Poza spełnieniem wymogów formalnych od współczesnego nauczyciela oczekuje się kreatywności, elastyczności i gotowości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą. Nauczyciel języka obcego powinien stale dbać o kształcenie umiejętności językowych oraz rozwijanie wiedzy z dziedziny realio- i kulturoznawstwa krajów niemieckiego obszaru językowego. Nauczyciele pracujący w szkołach ponadgimnazjalnych powinni na bieżąco śledzić zmiany związane z formułą egzaminu maturalnego i doskonalić umiejętność prawidłowego doboru materiałów dydaktycznych pomocnych w przygotowaniu uczniów do tego egzaminu. Programem będą zainteresowani szczególnie nauczyciele, którzy dbają nie tylko o rozwój kompetencji językowej uczniów, ale także o kształtowanie ich umiejętności uczenia się i autonomii. Adresatami Programu są również uczniowie i ich rodzice. Znajdą oni tu opis celów nauczania języka niemieckiego oraz oczekiwanych osiągnięć. Ponadto adresatami Programu mogą być także autorzy i wydawcy podręczników.

1.3 Warunki realizacji programu

1.3.1 Podział na grupy językowe

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych określa sposób i warunki podziału uczniów na grupy na zajęciach z języków obcych. Zgodnie z tym rozporządzeniem (§ 7. 1. podpunkt 2) podstawą przydziału do danej grupy językowej jest stopień zaawansowania znajomości danego języka, dlatego w szkołach powinny być tworzone grupy międzyklasowe liczące

maksymalnie 24 uczniów.

Najlepsze efekty przynosi praca w grupach liczących do 15 osób. Taka liczebność grupy sprzyja aktywności wszystkich uczniów oraz stwarza optymalne warunki do ćwiczenia sprawności produktywnych, przede wszystkim komunikacji i mówienia.

Realizacja Programu jest możliwa także w liczniejszych grupach, jednak należy się wówczas założyć wolniejsze tempo osiągnięcia wyznaczonych celów.

1.3.2 Wyposażenie pracowni i pomoce dydaktyczne

W Podstawie programowej zawarto warunki jej realizacji, zakłada się m.in. odpowiednio wyposażoną salę lekcyjną .

W pracowni językowej powinny się znaleźć:

- słowniki;
- podręczniki pomocnicze: gramatyki, repetytoria, lektury;
- czasopisma niemieckojęzyczne;
- odtwarzacz płyt CD;
- komputer z dostępem do Internetu; i jeśli to możliwe:
- rzutnik multimedialny;
- tablica interaktywna z odpowiednim oprogramowaniem.

Do pomocy dydaktycznych wspomagających realizację założeń zawartych w Programie należą:

- odpowiednio dobrany do poziomu językowego kurs wraz z obudową (m.in. podręcznik, książka ćwiczeń, książka nauczyciela, płyty CD, materiały dodatkowe do kopiowania, testy);
- filmy DVD;
- pomoce wizualne: plansze, plakaty, ilustracje tematyczne.

II CELE KSZTAŁCENIA

2.1 Cele kształcenia ogólnego i zadania szkoły

Program nauczania jest dokumentem, który staje się dla nauczyciela przewodnikiem w procesie nauczania i wychowania. Dokument ten musi wykazywać zgodność z założeniami zawartymi w Podstawie programowej. Zgodnie z nią uczeń kończący naukę na IV etapie edukacyjnym będzie osobą dojrzałą, przygotowaną do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i podejmowania decyzji dotyczących

własnego rozwoju.

Aby stan taki osiągnąć, w *Podstawie* określa się cele ogólne dla IV etapu:

- rozwijanie wiedzy i umiejętności zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami uczniów tak, aby potrafili je wykorzystać podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów oraz w dalszym kształceniu;
- kształtowanie postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Do zadań szkoły należy zatem stworzenie warunków, które będą sprzyjać indywidualnemu rozwojowi uczniów, ich zainteresowań i aktywności w różnych dziedzinach życia; zapewnią kształcenie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi oraz kształtowanie krytycznego myślenia i refleksji nad własnymi potrzebami edukacyjnymi i własną hierarchią wartości. W procesie kształcenia ogólnego na IV etapie edukacyjnym szkoła kształtuje u uczniów pożądane społecznie postawy, takie jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, podejmowanie inicjatyw, gotowość uczestnictwa w pracy zespołowej oraz postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.

Ważnym celem działalności szkoły jest skuteczne nauczanie języków obcych. Na IV etapie edukacyjnym wyodrębniono trzy warianty *Podstawy programowej*: IV.0. - dla rozpoczynających naukę, IV.1. - dla kontynuujących naukę języka

obcego w zakresie podstawowym (na podbudowie podstawy programowej dla gimnazjum wariant III.0) lub rozszerzonym (na podbudowie podstawy dla gimnazjum wariant III.1) oraz IV.2. - dla uczniów oddziałów dwujęzycznych.

Niniejszy Program opisuje sposoby realizacji wymagań założonych w *Podstawie programowej*: wariant IV.0 oraz IV.1. które odpowiadają odpowiednio poziomowi A2+ (zakres środków językowych jest typowy dla poziomu A2, zaś umiejętności częściowo nawiązują do poziomu B1), a w wariantcie IV.1 – poziomowi B1 w zakresie wszystkich umiejętności językowych.

2.2 Cele ogólne – język niemiecki

Ogólne cele nauczania języka niemieckiego są oczekiwanymi osiągnięciami uczniów w pięciu obszarach, zdefiniowanych zgodnie z definicją kompetencji komunikacyjnej *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ)*:

- 1 Znajomość środków językowych (wiadomości)
- 2 Rozumienie wypowiedzi (recepja)
- 3 Tworzenie wypowiedzi (produkcja)
- 4 Reagowanie na wypowiedzi (interakcja)
- 5 Przetwarzanie wypowiedzi (mediacja).

W *Podstawie programowej* ustala się dla wariantów IV.0 i IV.1 następujące cele ogólne dla każdego z tych obszarów:

Poziom IV.0	Poziom IV.1p - zakres podstawowy na podbudowie wymagań poziomu III.0 III etapu edukacyjnego Poziom IV.1 r - zakres rozszerzony na podbudowie wymagań poziomu III.1 z trzeciego etapu kształcenia
1. Znajomość środków językowych	
Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.	Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych. Uczeń posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych.
2. Rozumienie wypowiedzi.	
Uczeń rozumie proste i krótkie wypowiedzi ustne artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka, a także krótkie i proste wypowiedzi pisemne.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka, a także proste wypowiedzi

	<p>pisemne, w za kresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p> <p>Uczeń rozumie wypowiedzi ustne i pisemne o różnorodnej formie i długości, w różnych warunkach odbioru, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p>
3. Tworzenie wypowiedzi.	
<p>Uczeń samodzielnie formułuje bardzo krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne w obrębie wskazanej tematyki.</p>	<p>Uczeń samodzielnie formułuje krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne i pisemne, w za kresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p> <p>Uczeń tworzy płynne i zrozumiałe, dłuższe wypowiedzi ustne oraz dłuższe wypowiedzi pisemne, bogate i spójne pod względem treści, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p>
4. Reagowanie na wypowiedzi.	
<p>Uczeń uczestniczy w prostej rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.</p>	<p>Uczeń uczestniczy w rozmowie i w typowych sytuacjach reaguje w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p> <p>Uczeń reaguje płynnie, w formie ustnej i pisemnej, w różnorodnych, bardziej złożonych sytuacjach, w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p>
5. Przetwarzanie wypowiedzi.	
<p>Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie wymaganych środków językowych.</p>	<p>Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p> <p>Uczeń zmienia formę przekazu ustnego lub pisemnego w zakresie opisanym w wymaganiach szczegółowych.</p>

2.3. Cele szczegółowe – język niemiecki

Celem nadrzędnym kształcenia językowego jest nabycie (IV.0)/ doskonalenie (IV.1) sprawności komunikacyjnej uczniów tj. skutecznego porozumiewania się zarówno w mowie jak i w piśmie.

Kształcenie językowe, zgodnie z Wymaganiami ogólnymi Podstawy Programowej odnosi się do pięciu działań językowych na dwóch płaszczyznach: język mówiony i język pisany.

I. Znajomość środków językowych

1. Poznawanie i doskonalenie repertuaru środków leksykalnych, dotyczących życia codziennego w zakresie 15 wskazanych w *Treściach* blokach tematycznych w stopniu:

IV.0 - bardzo podstawowym

IV.1- w miarę rozwiniętym

[IV.1 - rozwiniętym](#)

2. Poznawanie i doskonalenie repertuaru środków gramatycznych wskazanych w *Treściach* w stopniu:

IV.0 - bardzo podstawowym

IV.1- w miarę rozwiniętym

[IV.1 - rozwiniętym](#)

pozwalających na formułowanie i rozumienie bardzo prostych/ prostych (IV.1)/ [złożonych](#) wypowiedzi ustnych i pisemnych, reagowanie w sytuacjach typowych oraz przetwarzanie wypowiedzi.

3. Poznawanie i doskonalenie znajomości podstawowych zasad pisowni i wymowy, pozwalających na komunikację w sytuacjach dnia codziennego.

II. Rozumienie wypowiedzi

1. Rozumienie wypowiedzi ustnych:

- a) Kształcenie rozumienia ze słuchu, w tym najczęściej używanych słów i wyrażeń na znane uczniowi tematy określone w *Treściach*
- b) Kształcenie rozumienia sensu bardzo krótkich, prostych/ krótkich, typowych (IV.1)/ **złożonych**, **zróżnicowanych** komunikatów, ogłoszeń i zasadniczych wątków rozmowy

2. Rozumienie wypowiedzi pisemnych:

Kształcenie rozumienia bardzo krótkich, prostych/ krótkich, prostych (IV.1)/ **dłuższych**, **złożonych** tekstów dotyczących życia codziennego, m.in. ogłoszeń, reklam, kart dań, rozkładów jazdy oraz bardzo krótkich, prostych/ krótkich (IV.1) listów prywatnych/ **dłuższych**, **złożonych różnorodnych** tekstów .

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Formułowanie wypowiedzi ustnych, m.in.

- a) Kształcenie umiejętności:
 - uzyskiwania i udzielania informacji i wskazówek,
 - opisywania,
 - opowiadania,
 - relacjonowania,
 - negocjowania,
 - wyrażania opinii, uczuć i intencji, preferencji oraz planów na przyszłośćza pomocą prostych/ różnorodnych (IV.1)/ **bogatych i zróżnicowanych** środków językowych w zakresie wskazanej w *Treściach* tematyki i funkcji językowych .

2. Formułowanie wypowiedzi pisemnych

- a) Kształcenie umiejętności tworzenia bardzo krótkich, prostych, zrozumiałych/ krótkich, prostych, zrozumiałych (IV.1)/ **dłuższych**, **zróżnicowanych** form wypowiedzi pisemnych, m.in. ogłoszenia, wiadomości, notatki, e-maila, pocztówki, zaproszenia, ankiety, listu, tekstów narracyjnych pozwalających na: opisywanie, opowiadanie, relacjonowanie, wyrażanie opinii, uczuć i intencji, preferencji oraz planów na przyszłość za pomocą prostych/różnorodnych (IV.1)/ **bogatych** środków językowych w zakresie wskazanej w *Treściach* tematyki i funkcji językowych .

IV. Reagowanie na wypowiedzi

1. Kształcenie umiejętności tworzenia bardzo krótkich, prostych/ krótkich, prostych (IV.1)/ **złożonych** wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz realizacja wskazanych w *Treściach* funkcji językowych, w tym:

- a) Kształcenie umiejętności podtrzymywania i inicjowania bardzo prostej/ prostej(IV.1)/ **złożonej** rozmowy w zakresie znanej uczniowi tematyki z pomocą bardzo prostych/ prostych (IV.1)/ **zróżnicowanych** środków językowych,
- b) Kształcenie umiejętności tworzenia prostych, krótkich/ **dłuższych**, **zróżnicowanych** tekstów użytkowych/ **narracyjnych** w odpowiedzi na m.in. ogłoszenie, wiadomość, e-mail.

2. Kształcenie umiejętności reagowania w sytuacjach życia codziennego, w tym:

- a) reagowania na bardzo proste/ proste (IV.1)/ **złożone** wypowiedzi ustne przy użyciu podstawowych środków językowych
- b) zadawania bardzo prostych/ prostych (IV.1) / **złożonych** pytań i udzielania odpowiedzi
- c) reagowania na bardzo proste/ proste (IV.1)/ **złożone polecenia** (IV.1)

V. Przetwarzanie wypowiedzi

1. Kształcenie i rozwijanie umiejętności formułowania wypowiedzi ustnych i pisemnych, przy użyciu bardzo prostych/ prostych (IV.1)/ **złożonych** struktur leksykalno-gramatycznych na podstawie materiałów wizualnych: obrazków, grafiki, zdjęć, wykresów, piktogramów, statystyk itp.
2. Kształcenie umiejętności interpretacji materiału wizualnego i formułowanie uzasadnienia
3. Kształcenie umiejętności tłumaczenia tekstu lub fragmentów tekstu z języka obcego na język ojczysty z zachowaniem ogólnego sensu/ **sensu** wypowiedzi
4. Kształcenie umiejętności dostrzegania zależności przyczynowo-skutkowej na podstawie historyjek obrazkowych

W zakresie wariantu IV.1 Podstawy Programowej zakłada się ponadto przygotowanie ucznia do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym, **a w zakresie wariantu rozszerzonego na podbudowie podstawy III.1 do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym.**

Z zadania tego wynikają takie cele jak:

1. zapoznanie z wymaganiami egzaminacyjnymi;
2. zapoznanie z formułą egzaminu oraz typami zadań maturalnych;
3. organizowanie treningów rozwiązywania arkuszy egzaminacyjnych.

2.4. Szczegółowe cele wychowania:

Lekcje języka obcego pozwalają na realizację postulatów wychowawczych, które wynikają bezpośrednio z zadań szkoły wymagań określonych w *Podstawie Programowej* – kształtowanie postaw:

- 1 ciekawości i otwartości na inne kultury,
- 2 szeroko pojętej tolerancji,
- 3 gotowości do refleksji, samooceny i dokonywania zmian, jak i zapisów nawiązujących do rozwijania kompetencji kluczowych

- 4 prospołecznych, w tym umiejętności współpracy i działania zespołowego,
- 5 szeroko pojętej odpowiedzialności, m.in. za słowo, kulturę języka, własne osiągnięcia w uczeniu się

Realizacja założeń wychowawczych jest możliwa przez zastosowanie odpowiedniej metody np. praca metodą projektu w celu kształtowania postaw prospołecznych bądź włączenie do treści nauczania tematyki pozwalającej na realizację określonego celu - kształcenie postawy tolerancji, np. realizacja tematu: Toleranz Brücke zwischen den Menschen w bloku: człowiek.

III TREŚCI NAUCZANIA

Uczeń posługuje się językiem na poziomie A2+ (IV.0), B1 (IV.1) przy użyciu podstawowego (IV.0)/ w miarę rozwiniętego (IV.1p)/ **rozwiniętego(IV.1 r)** zasobu środków językowych w zakresie tematyki, kategorii gramatycznych, funkcji językowych, wiedzy realioznawczej wskazanych w poniższych zestawieniach.

3.1 Tematyka/ materiał leksykalny

Program proponuje zgodnie z *Podstawą programową* i wymaganiami maturalnymi piętnaście zakresów tematycznych do opanowania w ciągu trzech lat nauki. Każdy blok tematyczny obejmuje wiele aspektów. Tematy powinny być wybierane zgodnie z możliwościami językowymi, zainteresowaniami i doświadczeniami pozajęzykowymi uczniów.

PRZYKŁADOWE ASPEKTY W POSZCZEGÓLNYCH ZAKRESACH TEMATYCZNYCH			
		POZIOM IV.0	POZIOM IV.1 wariant podstawowy i rozszerzony
1	Człowiek	dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, problemy etyczne	dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, problemy etyczne

2	Dom	miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczeń domu i ich wyposażenia, wynajmowanie mieszkania	miejsce zamieszkania, opis domu, pomieszczeń domu i ich wyposażenia, wynajmowanie, kupno i sprzedaż mieszkania
3	Szkoła	przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne	przedmioty nauczania, oceny i wymagania, życie szkoły, kształcenie pozaszkolne, system oświaty
4	Praca	zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza	zawody i związane z nimi czynności, warunki pracy i zatrudnienia, praca dorywcza, rynek pracy
5	Życie rodzinne i towarzyskie	okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy	okresy życia, członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy
6	Żywnienie	artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale gastronomiczne	artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowanie, lokale gastronomiczne, diety
7	Zakupy i usługi	rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze	rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze, banki, ubezpieczenia
8	Podróżowanie i turystyka	środki transportu, informacja turystyczna, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie	środki transportu, informacja turystyczna, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, wypadki
9	Kultura	dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media	dziedziny kultury, twórcy i ich dzieła, uczestnictwo w kulturze, media
10	Sport	dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy	dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy
11	Zdrowie	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia	samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higieniczny tryb życia, niepełnosprawni, uzależnienia, ochrona zdrowia
12	Nauka i technika	odkrycia naukowe, wynalazki, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, technologie informacyjno-komunikacyjne	odkrycia naukowe, obsługa i korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych, awarie, technologie informacyjno-komunikacyjne
13	Świat przyrody	klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe	klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, zagrożenia i ochrona środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, katastrofy, przestrzeń kosmiczna
14	Państwo i społeczeństwo	konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna	Struktura państwa, urzędy, organizacje społeczne i międzynarodowe, konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna, gospodarka
15	Wiedza o krajach obszaru niemieckojęzycznego w kontekście interkulturowym i europejskim, w tym problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności		Wiedza o krajach obszaru niemieckojęzycznego w kontekście interkulturowym i europejskim, w tym problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności

3.2 Zagadnienia gramatyczne

Aby osiągnąć cele komunikacyjne, uczeń powinien posługiwać się konkretnymi strukturami gramatycznymi.

Program zakłada realizację poniższych zagadnień gramatycznych. Kolejność wprowadzania zagadnień gramatycznych związana jest z celami komunikacyjnymi lekcji.

ZAGADNIENIA GRAMATYCZNE PRZEWDZIANE DO REALIZACJI:	
Kategoria gramatyczna	
Czasownik	<ul style="list-style-type: none"> • odmiana czasowników regularnych i nieregularnych, modalnych, posiłkowych, zwrotnych, rozdzielnie nierozdzielnie złożonych w czasie <i>Präsens</i> • tryb rozkazujący czasowników • znaczenie i użycie czasownika <i>lassen</i> • tworzenie czasu przeszłego <i>Präteritum</i> • tworzenie czasu przeszłego <i>Perfekt</i> (w tym z czasownikami modalnymi) • tworzenie czasu przeszłego <i>Plusquamperfekt</i> • tworzenie czasu przyszłego <i>Futur I</i> • rekcja wybranych czasowników • tworzenie trybu przypuszczającego <i>Konjunktio II</i> • forma opisowa trybu przypuszczającego <i>Konditional I würde</i> + bezokolicznik • strona bierna czasowników w czasie <i>Präsens, Präteritum</i> i <i>Perfekt</i>
Rzeczownik	<ul style="list-style-type: none"> • użycie rodzajnika określonego, nieokreślonego oraz użycie rzeczownika bez rodzajnika • deklinacja mocna rzeczowników • deklinacja słaba rzeczowników • odmiana imion własnych • rekcja wybranych rzeczowników
Przymiotnik	<ul style="list-style-type: none"> • przymiotnik jako orzecznik • odmiana przymiotnika z rodzajnikiem określonym, nieokreślonym, bez rodzajnika, po przeczeniu <i>kein</i>, zaimku dzierżawczym, po zaimkach liczebnym przez wszystkie przypadki • regularne i nieregularne stopniowanie przymiotników • rekcja wybranych przymiotników • przymiotniki w porównaniach
Zaimek	<ul style="list-style-type: none"> • odmiana zaimków osobowych • odmiana zaimków dzierżawczych • zaimki pytające i wskazujące • zaimek zwrotny <i>sich</i> • zaimki względne • zaimek nieosobowy <i>es</i> • zaimki nieokreślone <i>alle, einige, etwas, jeder, jemand, einer, keiner, man, niemand, nichts, alles</i>
Liczebnik	<ul style="list-style-type: none"> • liczebniki główne • liczebniki porządkowe • liczebniki ułamkowe i dziesiętne • liczebniki w oznaczeniu miary i wagi, powierzchni i objętości
Przyimek	<ul style="list-style-type: none"> • przyimki z celownikiem: <i>aus, bei, gegenüber, mit, nach, seit, von, zu</i> • przyimki z biernikiem: <i>bis, durch, für, gegen, ohne, um, entlang</i> • przyimki lokalne z celownikiem i biernikiem: <i>an, auf, in, hinter, neben, unter, über, vor, zwischen</i> • przyimki z dopełniaczem: <i>statt, trotz, während, wegen</i>

Składnia	<ul style="list-style-type: none"> • zdania pojedyncze: oznajmujące, pytające, rozkazujące • szyk wyrazów w zdaniu: prosty, przestawny oraz szyk zdania podrzędnie złożonego • miejsce przeczenia w zdaniu • zdania złożone współrzędnie ze spójnikami: <i>aber, denn, oder, und, sondern, deshalb, sonst, trotzdem</i> i bezspójnikowe • zdania podrzędne dopełnieniowe ze spójnikami <i>dass, ob., wer, was, wo</i> • zdania podrzędne okolicznikowe przyczyny ze spójnikami <i>weil, da</i> • zdania podrzędne czasowe ze spójnikami <i>wenn, als, bevor, ehe, nachdem, seitdem, während</i> • zdania podrzędne warunkowe ze spójnikiem <i>wenn</i> • zdania podrzędne okolicznikowe przyzwolenia ze spójnikiem <i>obwohl</i> • zdania podrzędne okolicznikowe celu ze spójnikiem <i>damit</i> • konstrukcja bezokolicznikowa z <i>um ... zu</i> • zdania podrzędne okolicznikowe sposobu ze spójnikiem <i>(an)statt dass</i> • konstrukcja bezokolicznikowa z <i>(an)statt ... zu</i> • zdania względne z zaimkiem względnym • zdania z dwuczłonowymi spójnikami: <i>entweder ... oder, nicht nur ... sondern auch, sowohl ... als auch, zwar ... aber</i> • konstrukcja bezokolicznikowa z <i>zu</i> i <i>bez zu</i>
Przeczenia	<ul style="list-style-type: none"> • przeczenie <i>kein, keine</i> • przeczenie <i>nicht, nichts, niemand</i>
Słotwórstwo	<ul style="list-style-type: none"> • rzeczowniki złożone • tworzenie rzeczowników od czasowników, przymiotników i imiesłów • słotwórstwo przymiotnika

3.3 Funkcje językowe

Do podstawowych funkcji językowych, które uczeń powinien opanować należą:

- nawiązywanie kontaktów towarzyskich: przedstawianie siebie i innych osób;
- powitanie i pożegnanie;
- udzielanie podstawowych informacji na swój temat i pytanie o dane rozmówcy i innych osób;
- rozpoczęcie, prowadzenie i zakończenie rozmowy;
- stosowanie form grzecznościowych;
- uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji i wyjaśnień;
- proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji i sugestii;
- prośba o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia;
- wyrażanie swoich życzeń i opinii, pytanie o opinie i życzenia innych;
- wyrażanie swoich emocji, np. radości, niezadowolenia, zdziwienia;
- wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby;
- wyrażanie przeprosin, przyjmowanie przeprosin;
- wyrażanie prośby o powtórzenie bądź wyjaśnienie;
- opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk i czynności;
- opowiadanie o wydarzeniach życia codziennego i ich komentowanie;

- przedstawianie faktów z przeszłości i teraźniejszości;
- relacjonowanie wydarzeń z przeszłości;
- wyrażanie i uzasadnianie swoich opinii, poglądów;
- przedstawianie opinii innych osób;
- przedstawianie zalet i wad różnych rozwiązań i poglądów;
- opowiadanie o marzeniach, nadziejach i planach na przyszłość;
- wyrażanie pewności, przypuszczenia oraz wątpliwości;
- wyjaśnianie sposobu obsługi prostych urządzeń;
- rozpoznawanie i stosowanie nieformalnego i formalnego stylu wypowiedzi;
- instruowanie.

3.4 Treści kulturowe

Zajęcia z języka obcego to nie tylko nauka języka. Nauka komunikowania się w języku obcym jest związana z ludźmi, którzy się tym językiem posługują, ich kulturą, historią i zwyczajami. Dlatego nauczanie zagadnień kulturowych związanych z obszarem języka niemieckiego powinno stanowić integralną część procesu nauczania języka. Poprzez poznawanie historii, tradycji i zwyczajów innych krajów, ze szczególnym uwzględnieniem państw niemieckojęzycznych, kształtujemy w uczniach świadomość językową, postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych kultur. W wyniku takiego kształtowania

u uczniów kompetencji kulturowej uczeń nauczy się obiektywnie postrzegać rzeczywistość i różnice między kulturą własną i obcą.

Na szeroko pojętą kulturę narodu składają się m.in.:

- tradycje, zwyczaje;
- obchodzenie świąt i uroczystości;
- normy zachowania;
- ubiór;
- zwyczaje kulinarne;
- sposoby spędzania czasu wolnego;
- sposób zarządzania mieszkań;
- relacje między pokoleniami i rówieśnikami;
- stosunki w pracy i życiu publicznym;
- opieka społeczna, zdrowotna;
- system wartości, poglądy, religia;
- zachowania niewerbalne: gesty, mimika;
- różne odmiany języka – dialekty, język potoczny, slangi, itd.

Aby rozwijanie kompetencji kulturowej było procesem systematycznym, proponujemy stosowanie różnych technik bezpośrednich i pośrednich. Nauczyciel podejmuje decyzję o ich wykorzystaniu zależnie od poziomu językowego klasy, zainteresowań i możliwości uczniów oraz uwzględniając liczbę godzin przeznaczonych na realizację procesu dydaktycznego.

Są to np.:

- wystrój klasy: mapy, plakaty, kolaże, flagi, kąciki tematyczne, itd.;
- czytanie i słuchanie tekstów zawierających informacje o krajach niemieckojęzycznych, w tym: czasopism językowych, fragmentów literatury (w wersji uproszczonej);
- oglądanie rysunków, zdjęć, filmów czy teledysków;
- korespondencja w języku niemieckim - w sposób tradycyjny lub drogą elektroniczną, np. poprzez czat, fora dyskusyjne, gry online, itp.;
- wymiana z młodzieżą z krajów niemieckojęzycznych;
- konkursy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych;

- przeprowadzanie tematycznych projektów kulturowych;
- organizowanie dni kultury krajów niemieckojęzycznych;
- organizowanie wieczorów poezji, piosenki niemieckiej, spotkań z cudzoziemcami;
- przygotowywanie gier symulacyjnych lub dram.

IV OCZEKIWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

4.1 Poziomy wymagań językowych

Opis umiejętności językowych zawarty w nowej *Podstawie programowej* nawiązuje do zaleceń Rady Europy sformułowanych w *Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie* (2003). W tym dokumencie pojawiły się definicje działań językowych, a przede wszystkim opisy poziomów kompetencji językowej. *ESOKJ* określa sześciostopniowy system poziomów biegłości w zakresie poszczególnych działań językowych. System ten umożliwia stosowanie powszechnie akceptowanego standardu pomiaru:

- poziom podstawowy – A1, A2
- poziom samodzielności – B1, B2
- poziom biegłości – C1, C2

Zakłada się, że uczniowie realizujący poziom IV.0 *Podstawy programowej* mają osiągnąć poziom A2+, czyli A2 - w zakresie środków językowych i częściowo poziom B1 - w zakresie umiejętności.

Uczniowie realizujący poziom IV.1 wariant podstawowy *Podstawy programowej* mają osiągnąć poziom B1, a realizujący poziom IV.1 wariant *rozszerzony Podstawy programowej* mają osiągnąć poziom B2.

Skala ogólna poziomów biegłości językowej *ESOKJ* podaje następujące wskaźniki biegłości dla poszczególnych poziomów:

Poziom niezależności	B2	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w złożonych tekstach na tematy konkretne i abstrakcyjne, łącznie z rozumieniem dyskusji na tematy techniczne z zakresu jej specjalności. Potrafi porozumiewać się na tyle płynnie i spontanicznie, by prowadzić normalną rozmowę z rodzimym użytkownikiem języka, nie powodując przy tym napięcia u którejkolwiek ze stron. Potrafi - w szerokim zakresie tematów - formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi ustne lub pisemne, a także wyjaśniać swoje stanowisko w sprawach będących przedmiotem dyskusji, rozważając wady i zalety różnych rozwiązań.
----------------------	----	---

	B1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w jasnych, standardowych wypowiedziach, które dotyczą znanych jej spraw i zdarzeń typowych dla pracy, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafi radzić sobie w większości sytuacji komunikacyjnych, które mogą zdarzyć się w czasie podróży po regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują. Potrafi opisywać doświadczenia, zdarzenia, nadzieje, marzenia i zamierzenia, krótko uzasadniając bądź wyjaśniając swoje opinie i plany.
Poziom podstawowy	A2	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia w zakresie tematów związanych z życiem codziennym (są to np. bardzo podstawowe informacje dotyczące osoby rozmówcy i jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w rutynowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i typowe. Potrafi w prosty sposób opisywać swoje pochodzenie i otoczenie, w którym żyje, a także poruszać sprawy związane z najważniejszymi potrzebami życia codziennego.
	A1	Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np. miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna, i rzeczy, które posiada; oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawić siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą rozmowę, pod warunkiem że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy.

4.2 Wymagania programowe w zakresie wiadomości i umiejętności

Program zakłada następujące osiągnięcia uczniów pod koniec nauki języka niemieckiego w szkołach

ponadgimnazjalnych w zakresie poszczególnych działań językowych:

	Poziom IV.O	Poziom IV.1 p, IV.1 r
Działanie językowe	Osiągnięcia	
Recepcja: słuchanie	<p>Uczeń rozumie ze słuchu bardzo proste, krótkie, typowe wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, rozmowy) artykułowane powoli i wyraźnie w standardowej odmianie języka i potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zareagować na polecenie; • określić główną myśl tekstu; • określić główną myśl poszczególnych części tekstu; • znaleźć w tekście określone informacje; 	<p>Uczeń rozumie ze słuchu proste, typowe wypowiedzi (np. instrukcje, komunikaty, ogłoszenia, rozmowy) artykułowane wyraźnie, w standardowej odmianie języka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa główną myśl tekstu; • określa główną myśl poszczególnych części tekstu; • znajduje w tekście określone informacje; • określa intencję nadawcy/ autora tekstu; • określa kontekst wypowiedzi (np. czas, miejsce, sytuację, uczestników); • rozróżnia formalny i nieformalny styl

	<ul style="list-style-type: none"> • określić intencje nadawcy / autora tekstu; • określić kontekst wypowiedzi (np.: czas, miejsce, sytuację, uczestników); • rozróżnić formalny i nieformalny styl wypowiedzi. 	<p>wypowiedzi.</p> <p>Uczeń rozumie ze słuchu teksty o różnorodnej formie i długości (np. rozmowy, dyskusje, wywiady, wykłady, komunikaty, instrukcje, wiadomości, audycje radiowe i telewizyjne) w różnych warunkach odbioru. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziela fakty od opinii.
Recepcja: czytanie	<p>Uczeń rozumie krótkie, proste wypowiedzi pisemne (np. napisy informacyjne, listy, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, proste teksty narracyjne) oraz potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić główną myśl tekstu; • określić główną myśl poszczególnych części tekstu; • znaleźć w tekście określone informacje; • określić intencje nadawcy / autora tekstu; • określić kontekst wypowiedzi (np. wskazać nadawcę, odbiorcę, formę tekstu); • rozróżnić formalny i nieformalny styl wypowiedzi. 	<p>Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. napisy informacyjne, listy, broszury, ulotki reklamowe, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, instrukcje obsługi, proste artykuły prasowe i teksty narracyjne):</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa główną myśl tekstu; • określa główną myśl poszczególnych części tekstu; • znajduje w tekście określone informacje; • określa intencje nadawcy / autora tekstu; • określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu); • rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu; • rozróżnia formalny i nieformalny <p>Uczeń rozumie wypowiedzi pisemne o różnorodnej formie i długości (np. artykuły prasowe, recenzje, wywiady, teksty literackie).</p> <p>Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziela fakty od opinii.
Produkcja: mówienie	<p>Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi ustne, a w nich potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; • opowiedzieć o wydarzeniach życia codziennego i je skomentować; • przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości; • opisać swoje upodobania i uczucia; • wyrazić swoje opinie, poglądy i przedstawić opinie innych osób; • przedstawić intencje i plany na przyszłość. 	<p>Uczeń tworzy krótkie, proste, zrozumiałe, wypowiedzi ustne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; • opowiada o wydarzeniach życia codziennego i komentuje je; • przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; • relacjonuje wydarzenia z przeszłości; • wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; • przedstawia opinie innych osób; • przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań i poglądów; • opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; • opisuje doświadczenia swoje i innych osób; • wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące • zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości; • wyjaśnia sposób obsługi prostych urządzeń (np. automatu do napojów, bankomatu);

		<ul style="list-style-type: none"> • stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji. <p>Uczeń tworzy płynne i zrozumiałe, dłuższe wypowiedzi ustne. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób obsługi bardziej skomplikowanych urządzeń oraz procedury postępowania (np. załatwianie spraw w instytucjach); • przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu.
<p>Produkcja: pisanie</p>	<p>Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi pisemne w formie prostych wyrażen i zdań (np. wiadomość, e-mail, krótki opis, notatka, ogłoszenie, zaproszenie, ankieta, pocztówka, prosty list prywatny), a w nich potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; • opisać wydarzenia życia codziennego i je skomentować; • przedstawić fakty z przeszłości i teraźniejszości; • opisać swoje upodobania i uczucia; • wyrazić swoje opinie; • innych osób; • opisać intencje i plany na przyszłość. 	<p>Uczeń tworzy krótkie, proste, zrozumiałe wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, opis, notatka, ogłoszenie, za proszenie, ankieta, pocztów ka, e-mail, list prywatny, prosty list formalny):</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności; • opisuje wydarzenia życia codziennego i komentuje je; • przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości; • relacjonuje wydarzenia z przeszłości; • wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia; • przedstawia opinie innych osób; • przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań i poglądów; • opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość; • opisuje doświadczenia swoje i innych; • wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości; • wyjaśnia sposób obsługi prostych urządzeń (np. automatu do napojów, automatu telefonicznego); • stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; • stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji. <p>Uczeń tworzy dłuższe wypowiedzi pisemne (np. list formalny, rozprawka, opis, opowiadanie, sprawozdanie, recenzja), bogate i spójne pod względem treści. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób obsługi bardziej skomplikowanych urządzeń oraz procedury postępowania (np. załatwianie spraw w instytucjach); • przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu.

<p>Interakcja: ustne reagowanie (rozmawianie)</p>	<p>Uczeń reaguje ustnie w sposób prosty i zrozumiały w typowych sytuacjach, a zatem potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązać kontakty towarzyskie (np. przedstawić siebie i inne osoby, przywitać i pożegnać się, udzielić podstawowych informacji na swój temat i zapytać o dane rozmówcy i innych osób); • rozpocząć, poprowadzić i zakończyć rozmowę; • stosować formy grzecznościowe; • uzyskać i przekazać proste informacje i wyjaśnienia; • zaproponować, przyjąć i odrzucić propozycje i sugestie; • poprosić o pozwolenie, udzielić i odmówić pozwolenia; • wyrazić swoje opinie i życzenia oraz zapytać o opinie i życzenia innych osób; • wyrazić emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); • wyrazić prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; • przeprosić, przyjąć przeprosiny; • poprosić o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca. 	<p>Uczeń reaguje ustnie w sposób zrozumiały, w typowych sytuacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, udziela podstawowych informacji na swój temat i pyta o dane rozmówcy i innych osób); • rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; • stosuje formy grzecznościowe; • uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; • prowadzi proste negocjacje w typowych sytuacjach życia codziennego (np. wymiana zakupionego towaru); • proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie; • prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; • wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych; • wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); • prosi o radę i udziela rady; • wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę • wykonania prośby; • wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny; • prosi o powtórzenie bądź wyjaśnienie tego, co powiedział rozmówca. <p>Uczeń reaguje ustnie w sposób płynny w różnorodnych, bardziej złożonych sytuacjach. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzi negocjacje w trudnych sytuacjach życia codziennego (np. niezasłużone oskarżenie, spowodowanie szkody); • aktywnie uczestniczy w rozmowie dyskusji (przedstawia opinie i argumenty, odpiera argumenty przeciwne); • komentuje, zgadza się lub kwestionuje zdanie innych uczestników dyskusji; • spekuluje na temat przyczyn i konsekwencji zdarzeń przeszłych i przyszłych; • wysuwa i rozważa hipotezy.
<p>Interakcja: pisemne reagowanie (korespondowanie)</p>	<p>Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość) w typowych sytuacjach, a w nim potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązać kontakty towarzyskie (np. przedstawić się i inne osoby, 	<p>Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. e-mail, wiadomość, list prywatny i prosty list formalny) w typowych sytuacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby, udziela podstawowych informacji na swój temat

	<p>udzielić podstawowych informacji na swój temat i zapytać o dane rozmówcy i innych osób);</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskać i przekazać proste informacje i wyjaśnienia (np. wypełnić formularz); • zaproponować, przyjąć i odrzucić propozycje i sugestie; • poprosić o pozwolenie, udzielić i odmówić pozwolenia; • wyrazić swoje opinie i życzenia, zapytać o opinie i życzenia innych; • wyrazić emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); • wyrazić prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; • przeprosić, przyjąć przeprosiny. 	<p>i pyta o dane rozmówcy i innych osób);</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia; • prowadzi proste negocjacje (np. uzgadnianie formy spędzania czasu); • proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje i sugestie; • prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia; • wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadza się i sprzeciwia; • wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie); • prosi o radę i udziela rady; • wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby; • wyraża skargę, przeprasza, przyjmuje przeprosiny. <p>Uczeń reaguje w formie dłuższego, złożonego tekstu pisanego (np. list prywatny lub formalny, sprawozdanie) w sytuacjach formalnych i nieformalnych. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzi negocjacje w trudnych sytuacjach życia codziennego (np. niezasłużone oskarżenie, spowodowanie szkody); • ustosunkowuje się do opinii innych osób; • przedstawia opinie i argumenty, odpiera argumenty przeciwne; • komentuje, akceptuje lub kwestionuje zdanie innych; • spekuluje na temat przyczyn i konsekwencji zdarzeń przeszłych i przyszłych; • wysuwa i rozważa hipotezy.
<p>Mediacja: ustne lub pisemne przetwarzanie wypowiedzi</p>	<p>Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie, a więc potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekazać w języku obcym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. mapach, symbolach, piktogramach) oraz tekstach obcojęzycznych; • przekazać w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku obcym. 	<p>Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekazuje w języku obcym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach), audiowizualnych (np. filmach, reklamach) oraz tekstach obcojęzycznych; • przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku obcym; • przekazuje w języku obcym informacje sformułowane w języku polskim. <p>Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie. Uczeń spełnia wymagania określone dla</p>

		<p>zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • streszcza usłyszany lub przeczytany tekst; • rozwija notatkę, ogłoszenie, nagłówki prasowe; • stosuje zmiany stylu lub formy tekstu.
--	--	--

Ponadto od ucznia kończącego naukę w szkole ponadgimnazjalnej oczekuje się, że potrafi:

- dokonywać samooceny i wykorzystywać techniki samodzielnej pracy nad językiem;
- współdziałać w grupie;
- korzystać ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- stosować strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznaną słowa i zwroty) oraz proste strategie kompensacyjne (np. zastąpienie innym wyrazem, opis) w przypadku, gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu;
- rozpoznawać różnice i podobieństwa między językami, czyli posiada świadomość językową.

V PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

5.1 Założenia metodyczne

Na efektywność procesu nauczania i uczenia się największy wpływ mają jego uczestnicy: nauczyciel i uczeń. Osiągnięcie celów kształcenia przedstawionych w tym programie będzie możliwe, jeżeli nauczyciel zorganizuje nauczanie w odpowiedni, najbardziej efektywny dla danej grupy sposób. Od uczniów wymagana jest natomiast pełna aktywność, świadome uczestnictwo w lekcjach, systematyczne

i rzetelne wykonywanie zadań.

Program opiera się na założeniach **pedagogiki humanistycznej**, w myśl której nauczanie języka niemieckiego należy dostosować do potrzeb, zdolności i możliwości uczniów.

W Programie nie narzuca się jednej, wybranej metody nauczania, a raczej sugeruje się **podejście eklektyczne**. Nauczyciel dokonuje wyboru metod i technik pracy dla danej grupy, biorąc pod uwagę jej specyfikę: poziom motywacji, możliwości intelektualne, preferowane przez uczniów style poznawcze.

W zakresie samych sprawności Program podkreśla,

zgodnie z *Podstawą programową*, rozwój

kompetencji komunikatywnej, a więc

wykształcenie umiejętności tworzenia efektywnych komunikatów, adekwatnych do zaistniałych sytuacji komunikacyjnych. Porozumiewanie się będzie skuteczne, jeżeli komunikat jest w miarę poprawny gramatycznie. Przy realizacji programu w zakresie nauczania gramatyki proponuje się stosowanie przede wszystkim metody indukcyjnej. Ale w określonych warunkach nie wyklucza się też nauczania dedukcyjnego.

W parze z rozwijaniem kompetencji językowych musi iść kształtowanie **autonomii** uczniów.

Wymagania współczesnego świata powodują, iż konieczne jest przyzwyczajanie uczniów do samodzielnego uczenia się, poszukiwania własnych strategii uczenia się języka, rozwijania kreatywności i umiejętności pracy w zespole.

Prace nad kształceniem kompetencji komunikacyjnej wspomaga **podejście zadaniowe**.

Zgodnie z tym podejściem uczenie się języka zachodzi podczas wykonywania określonego zadania, które jest impulsem do wykorzystania języka w sposób zbliżony do tego, w jaki posługujemy się nim w życiu codziennym. Nauczyciel, który jest odpowiedzialny za efektywność procesu dydaktycznego, powinien tak go zaplanować i realizować, aby uczniowie mogli:

- poszerzać wiadomości i umiejętności językowe;
- dysponować wystarczającym repertuarem modeli reakcji językowych, które mogą zastosować w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych;
- kształcić kompetencję kulturową;
- przygotować się do egzaminu maturalnego poprzez poznanie technik sprawdzania opanowania sprawności językowych;
- przygotować się do „uczenia się języka przez całe życie” i krytycznej samooceny własnych umiejętności.

5.2 Formy pracy

Przedstawione w Programie cele kształcenia mogą zostać zrealizowane pod warunkiem aktywnego uczestnictwa uczniów w procesie dydaktycznym. Nauczyciel, który odpowiada za organizację tego procesu, powinien być świadomy swojej roli organizatora, przewodnika i eksperta. Planując cały proces nauczania, a także każdą jednostkę lekcyjną, należy zadbać nie tylko o rozwijanie poszczególnych sprawności, ale także o różnorodność form socjalnych. Wybór formy pracy zależy od konkretnej sytuacji na lekcji oraz

preferencji uczniów. Dobrze byłoby uświadomić uczniom cel zastosowania danej formy i pożytek płynący z jej wykorzystania.

Ze względu na cel komunikacyjny nauczania optymalnymi formami pracy na lekcjach są: **praca w parach i praca w grupach**.

Praca w parach umożliwia rozwój kompetencji komunikacyjnej, ponieważ interakcja przypomina wówczas autentyczną sytuację. Pracę w parach stosuje się przy wykonywaniu zadań z luką informacyjną. Uczniowie muszą wzajemnie wymienić się posiadanymi informacjami, aby wykonać zadanie. Powszechnie stosuje się tę formę pracy do przygotowania i odgrywania dialogów.

Pracę w grupach stosuje się do wykonywania zadań problemowych. Umożliwia ona współdziałanie uczniów poprzez podział zadań do wykonania. Dobrym przykładem zastosowania tej formy jest projekt. Praca grupowa jest nie tylko atrakcyjna dla uczniów, ale przyczynia się też do rozwoju umiejętności i cech przydatnych w dorosłym życiu: odpowiedzialności za wykonanie zadania, samodzielności, umiejętności zawierania kompromisu, negocjowania i tolerancji.

Do wykonywania wielu zadań i ćwiczeń na lekcji wykorzystuje się **pracę indywidualną**. Tę formę należy także docenić, ponieważ jej zaletą jest umożliwienie uczniom pracy we własnym tempie z zastosowaniem indywidualnych strategii. Stosuje się ją np. przy czytaniu tekstów ze zrozumieniem, ćwiczeniach gramatycznych, leksykalnych oraz wielu innych zadaniach wymagających skupienia. Ostatnią formą jest **praca z całą klasą**. Nauczyciele stosują ją najczęściej podczas ćwiczeń wymowy lub przy omawianiu jakiegoś problemu.

Stosowanie różnych form pracy na lekcji zwiększa aktywność i zaangażowanie uczniów. Natomiast aktywne uczestnictwo w realizacji zadań gwarantuje lepsze zrozumienie i zapamiętanie opracowywanego zagadnienia. Ponadto uczniowie mogą uczyć się od siebie, poprawiać wzajemnie błędy, mieć poczucie wpływu na efekty pracy. Warunkiem stosowania na lekcji różnych form socjalnych jest odpowiednia sala lekcyjna. Uczniowie powinni mieć możliwość swobodnego poruszania się, zmiany ustawienia stolików i prezentowania swoich prac.

5.3 Techniki nauczania

5.3.1 Rozumienie wypowiedzi – słuchanie

Słuchanie jest pierwszą sprawnością, z którą uczniowie stykają się podczas nauki języka obcego. Prawidłowy odbiór usłyszonej wypowiedzi warunkuje określoną reakcję językową. Z tego jasno wynika, że bez opanowania umiejętności rozumienia komunikatu usłyszanego

nie będzie możliwa komunikacja. Od początku nauki należy zwrócić uwagę na to, aby prezentowane w ramach tej sprawności treści były przedstawiane w realnych sytuacjach posługiwania się językiem niemieckim.

Rodzaje tekstów, które stosuje się w procesie kształcenia sprawności rozumienia ze słuchu to:

- dialogi,
- komunikaty,
- rozmowy telefoniczne,
- piosenki,
- wiadomości radiowe,
- prognozy pogody,
- historyjki,
- wywiady.

Zrozumienie usłyszonej wypowiedzi nie jest proste nawet wówczas, gdy uczeń zna słownictwo i struktury gramatyczne. Nauczyciel może pomóc uczniom, uświadamiając im i stosując różne strategie komunikacyjne pomocne w zrozumieniu wypowiedzi usłyszonej.

Do tych strategii zaliczmy m.in.:

- przewidywanie treści na podstawie tytułu czy towarzyszących zadaniu ilustracji;
- rozpoznawanie kontekstu sytuacyjnego przy pomocy dźwięków towarzyszących nagraniu, np. odgłosy ulicy, ton wypowiedzi;
- uświadomienie uczniom, że niezrozumienie pojedynczych słów nie blokuje rozumienia wypowiedzi;
- zapoznanie z zadaniem do tekstu zawsze przed jego wysłuchaniem, co odpowiednio ukierunkuje uwagę uczniów.

Do rozwijania i sprawdzania sprawności rozumienia ze słuchu wykorzystuje się takie techniki, jak:

- technika wielokrotnego wyboru;
- technika prawda – fałsz;
- uzupełnianie tabeli, wykresu, formularza;
- zaznaczanie elementów, które pojawiają się w tekście;
- wybieranie właściwego obrazka lub elementu ilustracji;
- dopasowywanie, np. pytań do odpowiedzi, zdania do osoby itd.;
- podawanie właściwej kolejności obrazków, wydarzeń;
- uzupełnianie tekstu z lukami leksykalnymi;
- poprawianie tekstu napisanego w porównaniu z usłyszanym.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 49:*

1 ³⁺² **A** Höre die Radiosendung und wähle für die interviewten Personen passende Fotos. Schreibe die Lösung ins Heft.
 Postulchaj audycji radiowej i wybierz dla osób wypowiadających się odpowiednie zdjęcia. Rozwiązanie zapisz w zeszytcie.

B Ordne den Fotos die Hobbys zu. Schreibe die Lösung ins Heft.
 Do zdjęć dopasuj nazwy hobby. Rozwiązanie zapisz w zeszytcie.

- 1 Parkour
- 2 Gametesten
- 3 Dogdancing

2 ³⁺² **B** Höre die Radiosendung noch einmal und ergänze die Sätze mit der richtigen Information. Schreibe die Lösung ins Heft.
 Postulchaj audycji radiowej jeszcze raz i uzupełnij zdania właściwą informacją. Rozwiązanie zapisz w zeszytcie.

- 1 Tanja trainiert mit Jocker seit ... Jahren.
 A 7 B 8
 C 6
- 2 Tanja trifft sich mit anderen Dogdancern ...
 A täglich B einmal in der Woche
 C oft
- 3 Tanja fährt bald zum Turnier und trainiert ...
 A eine Stunde täglich B den ganzen Tag
 C zwei Stunden jeden Tag
- 4 Boris ... in der Stadt.
 A läuft B fährt
 C schläft
- 5 Parkourer freuen sich auf ...
 A Konkurrenz B Barrieren
 C Turniere

W nauczaniu języka obcego sprawności kształci się oddzielnie, ale w miarę wzrostu biegłości językowej należy je ze sobą integrować. Na poziomie podstawowym tekst słuchany bywa często punktem wyjścia do ćwiczeń w mówieniu.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 62:*

4 ³⁺²⁸ **A** Höre das Telefongespräch und sage: Um welche Anzeige aus Aufgabe 3 geht es?
 Postulchaj rozmowy telefonicznej i powiedz, o którym ogłoszeniu z zadania 3. jest w niej mowa.

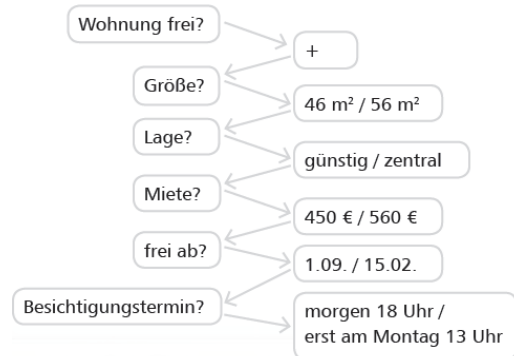
B Ergänze mündlich die Fragen mit den angegebenen Wörtern.
 Ustnie uzupełnij pytania podanymi wyrazami.

wie groß • wie hoch (x2) • wann • ab wann • wo

- 1 _____ ist die Wohnung?
- 2 _____ liegt die Wohnung?
- 3 _____ ist die Miete?
- 4 _____ sind die Nebenkosten?
- 5 _____ ist die Wohnung frei?
- 6 _____ kann ich die Wohnung besichtigen?

5 ³ **B** Führt in Paaren Gespräche nach dem Schema. Übernehmt einmal die Rolle des Mieters, einmal des Vermieters.

Przeprowadźcie w parach rozmowy według podanego schematu, przejmując na zmianę rolę wynajmującego i odnajmującego mieszkanie.

5.3.2 Rozumienie wypowiedzi – czytanie

W dobie ułatwionego przepływu informacji uczniowie mają wiele okazji do wykorzystywania umiejętności składających się na sprawność czytania w języku niemieckim.

Na lekcjach języka niemieckiego należy zadbać o różnorodność tekstów przeznaczonych do doskonalenia sprawności czytania ze zrozumieniem. Na poziomie IV.0 są to następujące rodzaje tekstów:

- napisy informacyjne,
- ulotki reklamowe,
- jadłospisy,
- ogłoszenia,
- rozkłady jazdy,
- reklamy,
- instrukcje,
- notatki i proste artykuły prasowe,
- teksty dialogowe,
- listy, e-maile,
- proste i złożone teksty narracyjne.

Teksty nie mogą być zbyt długie, ani zawierać nadmiaru nowych słów czy nieznanymi struktur gramatycznych.

Uczniowie, szczególnie ci rozpoczynający naukę języka obcego, dążą często do dosłownego zrozumienia tekstu tzn. chcą go dosłownie tłumaczyć na język polski. Zadaniem nauczyciela jest odpowiednie ukierunkowanie pracy nad tekstem, aby czytanie ze zrozumieniem nie było tłumaczeniem tekstu. W tym celu należy zwracać szczególną uwagę na odpowiednie przeprowadzenie fazy przygotowującej uczniów do czytania ze zrozumieniem i wykorzystać zjawisko asymilacji.

Techniki, jakie można stosować przed czytaniem tekstu, to:

- wprowadzenie do tematu tekstu na podstawie ilustracji, tytułu tekstu, tytułów fragmentów tekstu,
- poszukiwanie w tekście wyrazów – kluczy,
- odwoływanie się do wiedzy ogólnej uczniów,
- wprowadzenie nowego materiału leksykalnego.

Dobrze zaplanowana i przeprowadzona faza przygotowująca do czytania będzie pomocna w uruchomieniu u uczniów mechanizmów domysłu językowego.

Przykładowe zadania: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego*, str. 132:

1 Zadawajcie sobie w parach pytania i odpowiadajcie na nie.

- Liest du gern Bücher? Warum?
- Kaufst du Bücher oder leihst du sie in der Bibliothek / von Freunden?
- Sind Bücher immer ein gutes Geschenk? Warum?

2 SŁOWNICTWO Zapisz podane wyrazy w liczbie pojedynczej. Podaj również rodzajniki.

1 _____ – Gedichte	6 _____ – Ratgeber
2 _____ – Märchen	7 _____ – Fachbücher
3 _____ – Erzählungen	8 _____ – Comics
4 _____ – Romane	9 _____ – Biografien
5 _____ – Dramen	10 _____ – Alben

3 Odpowiedzcie w parach na pytania, wykorzystując słownictwo z zadania 2.

Welche Bücher ...? Warum?

- liest du gern
- kaufst du gern
- sind als Geschenk besonders gut
- können nicht als E-Books erscheinen

Zadanie

4. Przetnij trzy teksty związane z elektronicznymi wydaniem książek. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodnie z treścią tekstu. Zaznacz literę A, B lub C.

1. In dem Text geht es darum, ...

A was die Pluspunkte der E-Books sind.
 B warum E-Books traditionelle Bücher nicht ersetzen können.
 C wie man die E-Books nutzen soll.

2. Die Zahl der E-Book-Nutzer ...

A bleibt im nächsten Jahr stabil.
 B wird steigen.
 C wird sinken.

3. Der Text ist ...

A eine Werbung für das Buch.
 B eine Zusammenfassung des Buchinhalts.
 C eine Leserzeitschrift.

E-Books auf dem Vormarsch

Leider geht von modernen E-Books nicht die gleiche Faszination wie von dem Lesegenuss eines traditionellen Buches aus. Und dennoch setzt sich das E-Book gegenüber dem Buch durch. Laut einer Untersuchung des HighTech-Verbands BITKOM bestätigen das auch diejenigen Nutzer, die in der Vergangenheit besonders skeptisch waren. Die Untersuchung belegt eindrücklich: Elektronische Bücher werden immer populärer. Bei einer repräsentativen Umfrage gab rund ein Drittel der Befragten an, E-Books zu lesen. Die BITKOM-Prognosen gehen in diesem Jahr von knapp 800.000 Readern aus. Das wachsende Angebot von Lesegeräten, d. h. E-Book-Readern und vor allem Tablets, lässt auf noch höhere Zahlen hoffen.

E-Books im Test

Ein E-Book bietet dem Leser weit mehr als nur eine komfortable Form des Lesens. Bei den Vorteilen von E-Books werden von den Nutzern besonders häufig die leichte Verfügbarkeit, die einfache Nutzung sowie der problemlose Kauf von elektronischer Literatur genannt. Bei der Beliebtheit der Funktionslisten stehen das digitale Lesereichen und die Stichwortsuche an erster Stelle. Doch auch die Übersetzungsfunktion und das Schließen von Notizen an bestimmten Textstellen spielen eine wichtige Rolle bei der Nutzung von E-Books.

1 Von Mario, 25. Oktober 2013

Dan Brown, Inferno (Kindle Edition)

Ich kenne alle Romane von Dan Brown und weiß, wie fesselnd sie sein können und dass man sie nicht zur Seite legen kann. Daher habe ich mir seinen neuesten Roman „Inferno“ als E-Book gekauft – leicht, immer verfügbar. Das war eine gute Entscheidung. Dan Brown schreibt wieder einen hochspannenden Thriller um große Geheimnisse mit historischen Intrigen und alter Symbolik. Mitreißend, mit vielen interessanten Erläuterungen. Es hat mir nichts ausgemacht, dass auch diese Geschichte wieder nach dem von früheren Romanen bekannten Muster verläuft. Fazit: Ein sehr klassischer Dan Brown und ein Fest für seine Fans – wenn auch für niemanden sonst.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik)*, str. 30:

Ohne Reisebüros geht es auch ...

Berlin, 12.08.2015

Italien, Frankreich und Spanien ... waren schon lange mein Traum. Ich habe mich lange auf die Reise vorbereitet. Ich habe zuerst die Route geplant. Dann habe ich die Reiseleiter und Stadtpläne gekauft. Einen Monat vor Beginn der Reise habe ich Hotels reserviert und Fahrkarten gekauft. Flüge habe ich schon früher gebucht. Die Reise konnte losgehen. Am Abend davor habe ich meinen Rucksack gepackt und bin mit dem Bus von Berlin nach München gefahren. Dort habe ich meinen Bruder besucht. Ich habe bei ihm übernachtet. Am nächsten Morgen habe ich den Zug nach Mailand genommen. Ich bin dort drei Tage bei meiner Internetfreundin Chiara geblieben. Wir haben zusammen ihren Geburtstag gefeiert und ich habe ihre Freunde kennengelernt. Von Mailand bin ich per Anhalter nach Rom gefahren. Eine tolle Stadt. Viel zu besichtigen. Ich habe viele Fotos gemacht. Nach drei Tagen bin ich nach Paris geflogen. Dort habe ich vier Tage verbracht. Ich habe die Stadt besichtigt, war in Disneyland, abends habe ich in Cafés gesessen oder habe in Klubs getanzt. Die letzte Station war Spanien – Costa del Sol. Dort habe ich mir relaxt – Strand, Sonne, Meer ... Paradies. Nach 14 Tagen bin ich nach Hause zurückgekehrt. Müde, aber glücklich.

1 Beantwortet mündlich in Paaren die angegebene Frage.

Lesen Sie die Antworten in Paaren zu den folgenden Fragen.

- Was machst du vor / während / nach der Reise?

Zimmer reservieren • Fotos machen • besichtigen • die Route planen • von der Reise erzählen • den Reiseleiter kaufen • am Hotel übernachten • Fotos zeigen • sich erholen • den Rucksack packen

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik)*, str. 71:

Spargel-Treff

Es ist Spargelzeit!

Wir empfehlen:

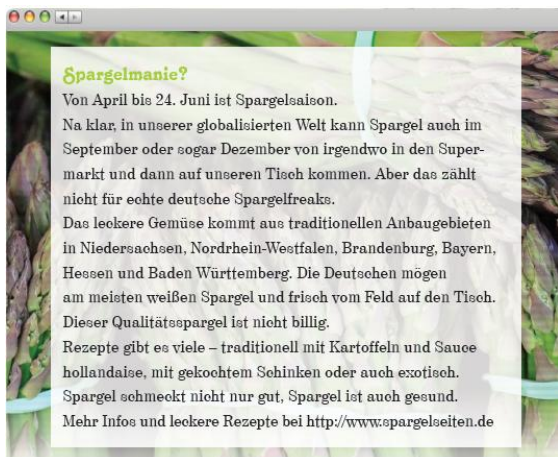
Spargelcremesuppe	2,20 €
Spargel mit Sauce Hollandaise, Toast	4,00 €
Omelette mit Schinken und Spargel	4,50 €
Spargel im Mantel überbacken	4,80 €
Filetsteak, Spargel, Salzworteln	8,50 €

Guten Appetit mit Spargel aus Beetitz

1 Seht euch das Schild im Restaurant an. Fragt und antwortet dann in Paaren.

Przjrzyjcie się szyldowi w restauracji. Następnie zadawajcie sobie w parach pytania i odpowiadajcie na nie.

- Um was für eine Zeit geht es?
- Welche Speisen magst du? Welche nicht?
- Was bestellst du von dem Menü?

2 Lies den Text „Spargelmanie“ und wähle die richtige Information. Schreibe die Lösung ins Heft. Prerzycytaj tekst „Spargelmanie“ i wybierz właściwą informację. Rozwiązanie zapisz w zeszytu.

1 Spargelsaison ...

- A ist im Sommer
- B ist das ganze Jahr
- C ist im Frühling

2 Der weiße Spargel ...

- A schmeckt nicht
- B ist der Hit in Deutschland
- C schmeckt wie andere Spargelsorten

3 Spargel ...

- A ist ungesund
- B schmeckt gut
- C ist lecker und gesund

W zadaniach sprawdzających rozumienie tekstów czytanych stosujemy najpierw techniki globalnego, a następnie szczegółowego rozumienia tekstu.

Do technik towarzyszących czytaniu i następujących po nim zaliczamy:

- nadawanie tytułu lub tytułów fragmentom tekstu;
- zadania typu prawda – fałsz;
- przyporządkowywanie wypowiedzi osobom,
- dopasowywanie odpowiedzi do pytań lub fragmentów zdań do siebie;
- uzupełnianie tekstu z lukami;
- uzupełnianie informacji w tabeli;
- zadania wielokrotnego wyboru;
- porządkowanie fragmentów tekstu chronologicznie;
- pracę ze słownikiem;
- zadania leksykalne ze słownictwem wprowadzonym w tekście.

Czytanie łączy się często z innymi sprawnościami, a tekst stanowi wówczas także punkt wyjścia dla ćwiczeń w pisaniu i/lub mówieniu.

Są to następujące techniki:

- sporządzanie notatki z tekstu;

- pisanie odpowiedzi na list;
- pisanie podziękowania za życzenia, zaproszenie;
- uzasadnianie wyboru tekstu;
- formułowanie pytań lub odpowiedzi;
- streszczenie tekstu;
- odgrywanie ról.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 23:*

2 Lies die Postkarten unten und sage: Welche Sätze sind richtig (R), welche falsch (F)?

Przerzycytaj wiadomości na pocztówkach znajdujące się na dole strony i powiedz, które zdania są zgodne z ich treścią (R), a które nie (F).

- 1 Mark ist im Gebirge.
- 2 Roman ist am Meer.
- 3 Sven ist an einem See.

3 Lies die Postkarten noch einmal. Schreibe die Tabelle ins Heft und ergänze sie. Du findest nicht alle Informationen in den Postkarten.

Przerzycytaj wiadomości na pocztówkach jeszcze raz i uzupełnij przepisana do zeszytu tabelę. Nie wszystkie informacje są zawarte na pocztówkach.

	Postkarte A	Postkarte B	Postkarte C
Seit wann?	?	?	?
Wie ist das Wetter?	?	?	?
Wann ist die Rückkehr?	?	?	?

5.3.3 Tworzenie wypowiedzi – mówienie

Kształcenie sprawności mówienia związane jest w dużym stopniu ze sprawnościami słuchania i czytania. Komunikaty usłyszane lub przeczytane stają się bodźcami dla określonych reakcji językowych. Sprawność mówienia ma bardzo złożony charakter i jej doskonalenie odbywa się na wielu płaszczyznach. Chodzi w szczególności o następujące aspekty:

- wykorzystanie i poszerzanie zasobów leksykalnych;
- poprawność gramatyczną zgodną z kontekstem sytuacyjnym;
- płynność, tempo, rytm i melodię wypowiedzi;
- poprawność fonetyczną wypowiedzi.

Uczniowie nie mają zazwyczaj zbyt wielu okazji, aby w sposób naturalny móc używać języka niemieckiego. Nauczyciel powinien kreować na lekcjach sytuacje zbliżone do realnych, w których uczniowie mają możliwość w sposób naturalny posługiwać się językiem niemieckim. Do skutecznej komunikacji niezbędne są też różne strategie wspomagające mówienie, np.:

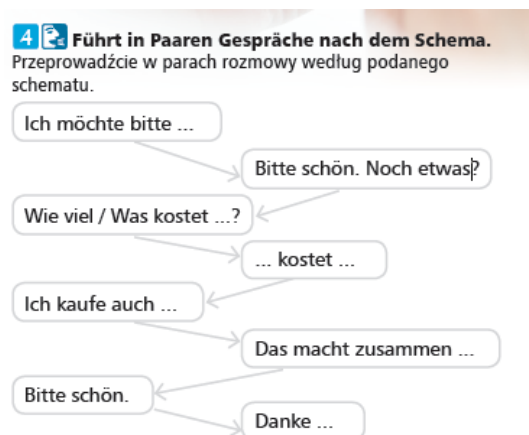
- stosowanie środków niewerbalnych (mowa ciała, intonacja, ton głosu);
- parafrazowanie wypowiedzi;
- wykorzystywanie synonimów lub wyrazów bliskoznacznych;
- opisywanie lub definiowanie słowa, którego uczeń nie zna w języku niemieckim;
- prośenie o powtórzenie, objaśnienie, pomoc.

Na gotowość uczniów do posługiwania się językiem niemieckim w komunikacji ma wpływ podejście nauczyciela do poprawności językowej wypowiedzi i sposób korekty błędów. Zgodnie z podejściem komunikacyjnym skuteczne przekazanie komunikatu jest ważniejsze od doskonałej poprawności językowej. Nauczyciel nie powinien oceniać wypowiedzi ustnej w fazie ćwiczeń ani poprawiać błędów w trakcie wypowiedzi ucznia. Kształcenie sprawności mówienia rozpoczyna się od ćwiczeń silnie sterowanych wzorcem i kończy swobodnymi, spontanicznymi wypowiedziami uczniów.

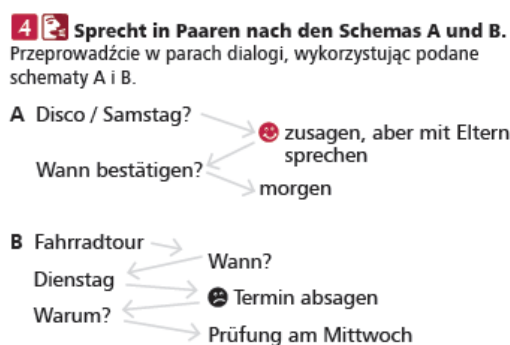
Techniki stosowane w celu doskonalenia sprawności mówienia to:

- powtarzanie za wzorem;
- tworzenie dialogów w oparciu o wzór;
- formułowanie pytań i odpowiedzi na określony temat;
- udzielanie instrukcji lub wydawanie poleceń;
- zadania oparte na luźnej informacji – wymiana w parach informacji na podstawie posiadanych przez każdego ucznia innych danych;
- symulacje – odgrywanie ról w oparciu o podane informacje;
- technika dramy;
- opisywanie osoby, miejsca, ilustracji;
- formułowanie hipotez, interpretacji, np. sytuacji przedstawionej na obrazku;
- wypowiedź według podanych podpunktów,
 - [wypowiedź na zadany temat](#)

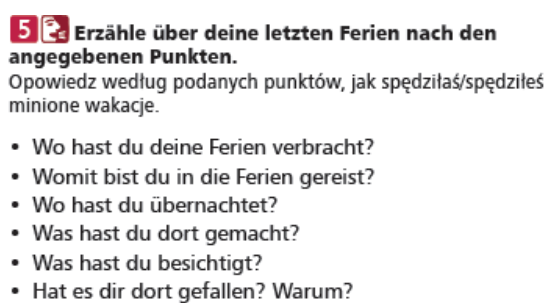
Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 23:*

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 13:*

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 31:*

Aby zachęcić uczniów do mówienia, należy zadbać o przyjazną i bezpieczną atmosferę oraz odpowiednie przygotowanie uczniów do mówienia. Można to osiągnąć m.in. poprzez:

- wyposażenie uczniów w niezbędny materiał językowy, np. poprzez stosowanie burzy mózgów, asocjogramów, list słownictwa;
- stosowanie wizualizacji;
- zapewnienie bodźca do mówienia, np. tekst słuchany lub czytany, obrazek, wykres, itd.
- określenie tematu, kontekstu sytuacyjnego;
- dokładne zdefiniowanie zadania.

Przykłady zadań: *Repetitorium naturalne z języka niemieckiego, str. 60:*

- 1** **SŁOWNICTWO** Co zwykle robi nauczyciel, a co uczeń? Wpisz czasowniki w formie osobowej do odpowiednich kolumn.

loben • spicken • motivieren • aufpassen •
schwänzen • pauken • stören • tadeln •
bewerten • unterrichten

Der Lehrer ...	Der Schüler ...

- 2** **SŁOWNICTWO** Połącz rzeczowniki z odpowiednimi czasownikami.

1 einen Aufsatz	A ☐ halten
2 eine Antwort	B ☐ beschreiben
3 ein Bild	C ☐ korrigieren
4 eine Frage	D ☐ schreiben
5 ein Lied	E ☐ geben
6 einen Fehler	F ☐ stellen
7 ein Referat	G ☐ singen

- 3** **A** Opiszcie w parach zdjęcie według podanych punktów.

- Wen siehst du auf dem Foto?
- Wo sind die Personen?
- Was machen die Personen? / Wie benehmen sie sich?

B Zbierzcie w grupach pomysły na odpowiedź na pytanie:

- Was kann die Lehrerin sagen?

C Przedstawcie najlepsze pomysły w klasie.

5.3.4 Tworzenie wypowiedzi – pisanie

Naukę pisania wprowadza się od samego początku nauki języka. Najpierw jest to umiejętność wspierająca zapamiętywanie materiału językowego, a więc pisanie odtwórcze, naśladowanie wzorców czy wykonywanie schematycznych ćwiczeń. W miarę nabywania wiadomości i umiejętności przechodzi się stopniowo do pisania tekstów użytkowych, takich jak:

- wiadomość,
- opis,
- notatka,
- ogłoszenie,
- zaproszenie,
- ankieta,
- pocztówka,
- e-mail, wpis na blogu,
- list prywatny,
- [list formalny, opowiadanie, rozprawka, artykuł publicystyczny](#).

Tworząc wypowiedź pisemną, uczeń powinien wykazać się umiejętnościami z zakresu:

- techniki pisania,
- znajomości potrzebnej leksyki i struktur gramatycznych,
- umiejętności przekazywania określonych informacji i intencji,
- znajomości różnych form wypowiedzi i stylów w nich stosowanych.

Techniki stosowane w celu doskonalenia sprawności tworzenia wypowiedzi pisemnych to:

- przepisywanie,
- dyktanda,
- porządkowanie zdań,
- kończenie zdań,
- uzupełnianie wypowiedzi jednej z osób w dialogu, pytań lub odpowiedzi,
- udzielanie pisemnej odpowiedzi na pytania,
- układanie samodzielnych, kilkudzaniowych wypowiedzi,
- sporządzanie notatek np. z rozmowy telefonicznej,
- pisanie początku lub zakończenia tekstu,
- opisywanie obrazków,
- pisanie prostych tekstów użytkowych według schematu,
- pisanie listów zgodnie ze wskazówkami,
- [pisanie na zadany temat](#)
 - korzystanie ze słownika.

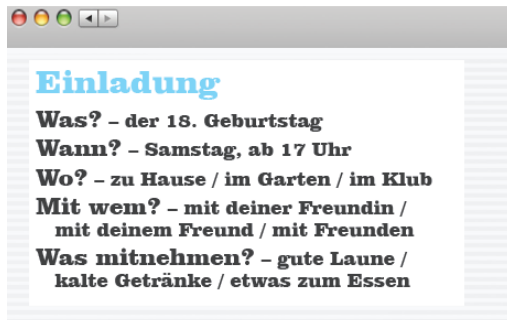
Konsekwentna kontrola przez nauczyciela wypowiedzi pisemnych, stopniowe eliminowanie błędów językowych, wyjaśnianie trudnych zjawisk gramatycznych powinny przynieść zadawalające efekty w kształtowaniu sprawności pisania. Niezwykle ważnym elementem w nauce pisania

jest wdrażanie uczniów do samokorekty i analizy własnych błędów.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 13:*

5 Schreibe ins Heft eine Einladung nach den angegebenen Punkten.

W zeszycie napisz zaproszenie według podanych punktów.

Przykłady zadań:

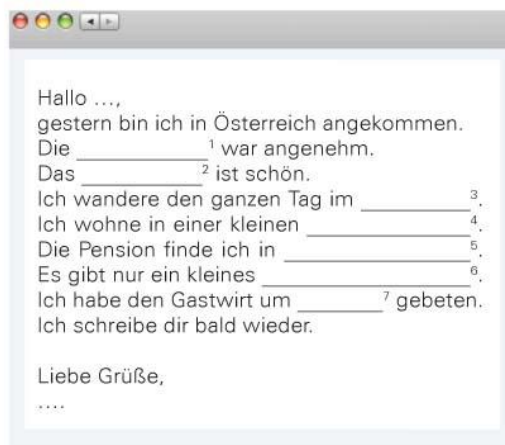
2 A Zapoznaj się z treścią zadania.

Wyjechałaś/Wyjechałeś na wakacje. Napisz e-mail do przyjaciółki.

- Poinformuj, że jesteś już na miejscu, i opisz, jak minęła podróż.
- Napisz, jaka jest pogoda i co robisz w ciągu dnia.
- Napisz, gdzie mieszkasz i jak ci się tam podoba.
- Poinformuj, co ci się nie podoba, i jaka była twoja reakcja.

B Uzupełnij treść e-maila podanymi poniżej wyrazami.

Problem • Wetter • Gebirge • Pension • Reise • Hilfe • Ordnung

C Uzupełnij treść e-maila, odpowiadając na pytania (1–8).

- 1 Wo bist du genau?
- 2 Womit bist du gefahren?
- 3 Wie ist das Wetter genau?
- 4 Was machst du noch?
- 5 Wie ist die Pension gelegen?
- 6 Was gefällt dir in der Pension?
- 7 Was für ein Problem gibt es?
- 8 Wie hat dir der Gastwirt geholfen?

5.3.5 Reagowanie na wypowiedzi

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego wprowadził do kanonu działań językowych umiejętność reagowania na wypowiedzi (interakcja) i ich przetwarzania (mediacja) i postawił je na równi z tradycyjnymi działaniami, czyli rozumieniem i tworzeniem tekstów.

Działania interakcyjne polegają na tym, że co najmniej dwie osoby uczestniczą w ustnej lub pisemnej komunikacji. Kształcenie tej umiejętności polega na integracji nabytych wiadomości i umiejętności. Uczestnik interakcji musi zrozumieć wypowiedź drugiej osoby (słuchanie lub czytanie) i odpowiednio na nią zareagować (mówienie lub pisanie), korzystając z zasobu znanej mu leksyki, struktur gramatycznych i wiedzy socjokulturowej.

Na poziomie IV.0 uczeń reaguje w prosty i zrozumiały sposób, w typowych sytuacjach:

- przedstawianie siebie i innych osób;
- rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy w różnych sytuacjach;
- uzyskiwanie informacji i ich udzielanie;
- proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji;
- prośenie o wyjaśnienie, powtórzenie, opinię;
- prośenie o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia;
- wyrażanie uczuć, życzeń, przedstawianie upodobań;
- opisywanie postaci, miejsc, przedmiotów;
- przedstawianie własnej opinii i opinii innych osób;
- przeproszanie, dziękowanie, przyjmowanie przeprosin i podziękowań.

Przykłady ćwiczeń:

I. Dobierz do każdego pytania jedną z podanych odpowiedzi. Uwaga! Jedna odpowiedź podana została dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

(Uczeń właściwie reaguje językowo w określonych kontekstach sytuacyjnych.)

1. Ist dieses Buch sehr teuer?
2. Was hast du vor?
3. Wo machst du Einkäufe?
4. Bekommst du Taschengeld?

- A. Am liebsten im Tante-Emma-Laden.
- B. Ja, 10 Euro pro Monat.
- C. Zuerst Hausaufgaben, dann Fernsehen.
- D. Nein, es ist billig.
- E. Meine Tante in Berlin.

II. Uzupełnij brakujące informacje.

(Uczeń rozpoznaje i poprawnie stosuje struktury leksykalno-gramatyczne niezbędne do skutecznej komunikacji.)

Hallo Barbara,
vielen Dank für deine Nachricht und deine
Einladung. Deine Idee (1.) _____
ich sehr gut! Ich mag lange Spaziergänge und
Wanderungen im Gebirge. Der Ausflug
nach Krakau gefällt mir auch sehr gut. Dort (2.)
_____ es so viele Sehenswürdigkeiten. Ich
habe schon meinen Führerschein gemacht und
deswegen komme ich zu dir mit dem (3.)
_____ meines Vaters. Die Fahrt
mit dem Zug ist für (4.) _____ zu langweilig.
Schreib schnell zurück!
Anna

III. Zapoznaj się z podanymi sytuacjami, a następnie do każdej z nich dobierz odpowiednią reakcję.

1. Zapytaj koleżankę, gdzie najczęściej robi zakupy.
A. Mit wem gehst du am häufigsten einkaufen?
B. Wo kaufst du am häufigsten ein?
C. Wann gehst du am häufigsten einkaufen?
2. Życz koledze szybkiego powrotu do zdrowia.
A. Gute Besserung!
B. Gesundheit!
C. Gute Reise!

5.3.6 Przetwarzanie wypowiedzi

Mediacja jest działaniem językowym, podczas którego uczeń przekazuje informacje uzyskane od innych osób lub np. autora tekstu. Typowymi przykładami działań mediacyjnych są: tłumaczenia, streszczenia, podsumowania oraz przekazywanie informacji przedstawionych np. w formie graficznej (ilustracja, wykres). Jest to dosyć trudna umiejętność, którą kształtuje się poprzez rozwijanie pozostałych sprawności.

Przykład zadania: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 43:*

6 Sprachkompetenz Beschreibe das Foto oben und beantworte die angegebenen Fragen.

Opisz powyższe zdjęcie i odpowiedz na podane pytania.

- Kaufen die Personen zu einem bestimmten Anlass ein? Warum?
- Gehst du gern einkaufen? Warum?
- Erzähle von dem Einkauf, mit dem du letztens sehr zufrieden warst.

5.3.7 Nauczanie słownictwa

Nauczanie i systematyczne uczenie się słownictwa jest niezwykle ważne, a na początkowym etapie nauki języka chyba najważniejsze. Bez znajomości choćby podstawowej leksyki z różnych zakresów tematycznych niemożliwe jest nawiązanie jakiegokolwiek komunikacji. Nauczanie leksyki przebiega w trzech etapach: prezentacja, utrwalanie i powtarzanie. Poznawanie i utrwalanie słownictwa powinno odbywać się w kontekście sytuacyjnym. Przy wprowadzaniu nowego słowa starajmy się przestrzegać określonej kolejności, która z pozycji ucznia wygląda następująco: *gehört – gesprochen – gelesen – geschrieben*. Oznacza to, że uczeń powinien najpierw usłyszeć nowe słowo, wypowiedzieć je, zobaczyć jego zapis i samemu odtworzyć ten zapis.

Najczęściej stosowane techniki pracy ze słownictwem to:

- porządkowanie słów na kategorie semantyczne;
- tworzenie map wyrazowych (asocjogramów);
- podawanie synonimów, antonimów, przykładów użycia;
- słowotwórstwo – dodawanie przyrostków i przedrostków do rdzenia wyrazu;
- rozwiązywanie krzyżówek, rebusów i zagadek;
- rozsypanka literowa (układanie wyrazów z rozrzuconych liter);
- hierarchizowanie, kategoryzowanie (tzw. pojęcia nadrzędne i podrzędne);
- definiowanie słów w języku obcym;

- dopasowywanie wyrazów do obrazków lub odgadywanie znaczenia na podstawie ilustracji;
- sporządzanie własnych słowniczków;
- wskazywanie wyrazu niepasującego do pozostałych;
- test wielokrotnego wyboru;
- dopasowywanie wyrazów do siebie (kolokacje);
- wyjaśnianie różnic znaczeń;
- tłumaczenia.

Wprowadzając i utrwalając nowe słownictwo, staramy się ćwiczyć także poprawną wymowę. Szczególnie ważne jest to w przypadku, kiedy uczniowie rozpoczynają naukę nowego języka. Ćwiczenia fonetyczne można podzielić na dwie grupy: rozróżnianie i produkowanie dźwięków. Rozróżnianie dźwięków:

- zastosowanie par zbliżonych wymową,
- dopasowywanie wyrazu usłyszanego do napisanego lub przedstawionego na obrazku.

Produkowanie dźwięków:

- imitacja (chórem, grupą, indywidualnie),
- technika bodźca obrazkowego,
- głośne czytanie.

5.3.8 Nauczanie gramatyki

W podejściu komunikacyjnym nauczanie gramatyki nie jest celem samym w sobie. Nie oznacza to jednak, że podejście komunikacyjne nie przypisuje gramatyce żadnej roli w procesie nauczania i uczenia się języka obcego.

Pewna doza poprawności gramatycznej wypowiedzi i określona wiedza z zakresu gramatyki są niezbędne. Dzięki temu nie dojdzie do zakłócenia komunikacji, nieporozumień bądź zupełnej blokady przepływu informacji. Nowe konstrukcje gramatyczne mogą być prezentowane przez nauczyciela w sposób **indukcyjny** (uczniowie sami dochodzą do reguły na podstawie przedstawionych przykładów).

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 58:*

2 A Finde in den Texten die angegebenen Verben.
Znajdź w tekstach poniższe czasowniki.

essen gehen • anfangen • einkaufen • ausgehen •
einladen • vorbereiten • fernsehen • ausmachen •
aufstehen • anmachen • anziehen • vorhaben

B Ergänze die Sätze mit Verben aus den Texten. Schreibe die Sätze ins Heft.

Uzpełnij zdania czasownikami z tekstów. Zdania zapisz w zeszytcie.

Die trennbaren Verben

Der Kurs	A	um 15 Uhr	B
Ich		heute mit Mai Li	
Jetzt		ich noch ein bisschen	

C Finde in den Texten Verben mit folgenden Präfixen und schreibe sie ins Heft.

Znajdź w tekstach czasowniki, które rozpoczynają się od następujących przedrostków, i zapisz je w zeszytcie.

- 1 be-
- 2 er-
- 3 ge-
- 4 ver-

Grammatikregel Ü. 1, S. 64

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 53:*

2 **Höre vier Aussagen der Passanten und ordne ihnen mündlich die angegebenen Sätze zu. Zwei Sätze passen zu keiner Aussage.**

Posłuchaj czterech wypowiedzi przechodniów i ustnie dopasuj do ich treści podane zdania. Dwa zdania nie pasują do żadnej wypowiedzi.

- A Die Speisen sind dort lecker.
- B Das Essen schmeckt dort gut.
- C Sie haben lange auf.
- D Die Bedienung ist dort nett.
- E Man kann draußen sitzen.
- F Man kann schnell etwas zum Essen bekommen.

3 **Schreibe die Tabelle ins Heft und ergänze sie mit fehlenden Verben. Höre dann die Aussagen noch einmal und überprüfe deine Lösung.**

Uzpełnij przepisana do zeszytu tabelę brakującymi czasownikami. Następnie posłuchaj wypowiedzi jeszcze raz i sprawdź rozwiązanie.

Nebensätze mit weil

		Verb
Ich esse dort gern,	weil	die Bedienung nett
		das Essen dort gut
		sie lange
		man draußen
		ich dort meine Freundin
		kennengelernt habe.

Grammatikregel Ü. 4, S. 54

Nowe konstrukcje gramatyczne mogą być również prezentowane **metodą dedukcji** (nauczyciel objaśnia regułę i podaje przykłady zastosowania). Indukcyjne nauczanie gramatyki wymaga od uczniów większego zaangażowania i sprawdza się w grupach uczniów samodzielnych, którzy lubią

rozwiązywać problemy. Sposób dedukcyjny nie wymaga większej aktywności uczniów, ale może być bardziej efektywny w grupach, które preferują konkretną, podawczą formę nauki. Chociaż nauczanie indukcyjne wydaje się być korzystniejsze, nauczyciel winien sam podjąć decyzję o wyborze metody prezentacji materiału gramatycznego, biorąc pod uwagę stopień trudności danego zagadnienia oraz preferencje uczniów. Zaprezentowany materiał gramatyczny należy utrwalić. Najczęściej stosuje się w tym celu następujący model: ćwiczenia wdrażające – ćwiczenia utrwalające – produkcja językowa. Mają tu zastosowanie typowe techniki drylu językowego, czyli imitacja (powtarzanie), substytucja (podstawianie) i transformacja (przekształcanie). Ważne, aby materiał gramatyczny ćwiczony był w konkretnym kontekście leksykalnym. Inne techniki przydatne w nauczaniu i testowaniu gramatyki to:

- uzupełnianie luk, np.
_____ treffen wir uns? – Um 7 Uhr.
- technika wielokrotnego wyboru, np.
Niemand lacht über / aus seine Witze.
- rozsypanki wyrazowe (tworzenie zdań z elementów), np.
Ilona / zufrieden / mit der Arbeit / sein - _____?
- wstawianie odpowiedniej formy, np.
Den ganzen Tag _____ es _____. (regnen)
- dopasowywanie, np.
Klaus bittet Peter a. mit kaputten Autos.
Ich denke oft b. um Hilfe beim Umzug.
c. an unsere gemeinsamen Ferien.
- tłumaczenie na język niemiecki (wyrazów, zdań lub fragmentów zdań).

5.3.9 Przygotowanie do egzaminu maturalnego

Uczniowie realizujący podstawę programową na poziomie IV.0 mogą przystąpić do matury na poziomie podstawowym. Wymaga to jednak od nich systematycznej pracy nad językiem, także poza lekcjami. Nauczyciel wspomaga uczniów w przygotowaniu do wewnętrznego i zewnętrznego egzaminu maturalnego poprzez zapoznanie ich z:

- formą egzaminu,
- wymaganiami egzaminacyjnymi,
- tematyką egzaminu maturalnego,
- typowymi zadaniami egzaminacyjnymi.

Zważywszy na niezbyt dużą liczbę godzin języka niemieckiego, należy zwrócić szczególną uwagę na dobór podręcznika i materiałów wspomagających. Systematyczne przygotowanie do matury od pierwszego roku nauki, ściśle zintegrowane z programem nauki, oferuje podręcznik dla szkół

ponadgimnazjalnych *Infos* wydawnictwa *Pearson Central Europe*.

Przykład zadania: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 51:*

6 Schreibkompetenz Schreibe eine Anzeige nach Anweisung.

Napisz ogłoszenie zgodnie z poleceniem.

Podczas pobytu na stypendium w Berlinie chcesz zacząć aktywnie uprawiać sport i potrzebujesz sprzętu. Napisz ogłoszenie, w którym podajesz:

- jaki sprzęt chcesz kupić;
- jakie powinien mieć cechy;
- jaką kwotę jesteś w stanie zainwestować;
- jak można się z tobą skontaktować.

Przykład zadania: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 9:*

6 Sprachkompetenz Führt in Paaren Gespräche nach Anweisung.

Przeprowadźcie w parach rozmowę zgodnie z poleceniem.

Jesteś na kursie językowym w Niemczech. Do twojej grupy dołącza nowa osoba. Nawiąż z nią rozmowę. W rozmowie uwzględnij poniższe kwestie:

- powitanie;
- samopoczucie;
- radość z poznania;
- inne osoby w grupie.

W klasie maturalnej można korzystać z całą klasą z pozycji wydawnictwa *Pearson Central Europe* „*Repetitorium maturalne z języka niemieckiego*”. Jest to wyjątkowe połączenie podręcznika i repetytorium złożone z części referencyjnej, tematycznej i gramatycznej. Podział ten pozwala na efektywne wykorzystanie publikacji jako podręcznika w klasach maturalnych oraz jako repetytorium do samodzielnej powtórki przed maturą.

5.3.10 Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się

Jednym z głównych zadań szkoły, wynikających z zapisów w *Podstawie programowej*, jest przygotowanie uczniów do samodzielnego uczenia się. Pod pojęciem autonomii należy rozumieć przede wszystkim gotowość ucznia do samodzielnego rozwiązywania zadań – indywidualnie bądź w grupie. Jest to także zdolność stosowania zdobytych umiejętności i wiedzy w innych kontekstach sytuacyjnych. Aby uczeń był w stanie samodzielnie kierować własnym procesem uczenia się języka niemieckiego i sprawnie korzystać z różnych źródeł informacji, należy od początku nauki zapoznawać go z różnorodnymi

strategiami uczenia się. Nauczyciel znający takie strategie uświadamia je uczniom i konsekwentnie wdraża na lekcjach. Każdy uczeń będzie mógł wówczas dokonać wyboru technik uczenia się najbardziej dla niego efektywnych i zgodnych z własnym stylem uczenia się.

Poniższe działania pomogą nauczycielowi skutecznie wdrażać proces rozwoju samodzielności uczniów:

- konsultacje z uczniami w sprawie np. tematyki tekstów, dat sprawdzianów, sposobów oceniania, itp.;
- uświadamianie uczniom strategii pomocnych w opanowaniu sprawności językowych i przydatnych przy rozwiązywaniu poszczególnych typów zadań;
- udzielanie wskazówek dotyczących prowadzenia notatek: zaznaczanie kolorem, podkreślanie, stosowanie skrótów, wypunktowywanie, itd.;
- pomoc w selekcji i krytycznej analizie materiałów dodatkowych, które uczniowie wyszukali w różnych źródłach informacji;
- indywidualizowanie prac domowych i kontrola systematyczności ich wykonywania;
- stosowanie prac projektowych;
- nauka korzystania ze słowników, leksykonów, encyklopedii;
- indukcyjne nauczanie gramatyki;
- zapoznanie z *Europejskim portfolio językowym* i zachęcanie do pracy z nim;
- korzystanie z klucza odpowiedzi do ćwiczeń;
- umożliwienie wzajemnego przepytywania się uczniów z materiału poznanego na lekcji oraz koleżeńskie korekty błędów;
- zapoznanie z technikami kompensacyjnymi i ich stosowanie, np. opisywanie słowa, prośba o powtórzenie lub potwierdzenie informacji, stosowanie mowy ciała;
- wdrażanie samokontroli i samooceny (więcej na ten temat w rozdziale „Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów”).

Jeżeli uczeń zastosuje samodzielnie wybrane strategie uczenia się, to będzie odpowiedzialny za sukcesy, ale i za poniesione porażki. To powinno skłonić go do refleksji nad organizacją procesu uczenia się i jego efektywnością.

Autonomiczny uczeń stosuje osobisty styl uczenia się, pracuje we własnym tempie, cechuje go wysoka motywacja i chęć podejmowania dodatkowego wysiłku. Należy też podkreślić, że im bardziej uczeń jest autonomiczny, tym wyższe ma oczekiwania wobec uczącego.

5.3.11 Inne techniki uatrakcyjnijające lekcję

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom uczniów i mając na uwadze aktywizowanie i motywowanie ich do systematycznej pracy, nauczyciel powinien oprócz tradycyjnych technik wykorzystywać te, które spełnią różnorodne potrzeby uczniów.

Do dyspozycji ma on szeroką gamę **technik ludycznych**, czyli gier, zabaw, przysłów, rebusów, łamigłówek, ale także wierszy czy rymowanek. Powyższe techniki mogą być wykorzystane jako ćwiczenie zasadnicze, ale także w ramach rozgrzewki językowej jako powtórzenie bądź przerwa śródlekcyjna.

Stosowanie technik odnoszących się do zabawy wpływa motywująco na uczących się, angażując ich w proces nauki, a to z kolei przekłada się na efekty w uczeniu się.

Inna propozycja to odgrywanie różnego rodzaju scenek, dialogów, inscenizacji, czyli tzw. **drama**. Wcielanie się w różne role pomaga przełamać bariery psychiczne i językowe. W rzeczywistym akcie komunikacji ważne są nie tylko słowa, ale w równej mierze mowa ciała. Drama daje możliwość wykorzystania także środków niewerbalnych do komunikowania się. Drama jest techniką przyjazną kinestetykom, ponieważ łączy się z ruchem, co ułatwia im zapamiętywanie. Ponieważ młodzież chętnie słucha **muzyki**, proponujemy wykorzystać tę fascynację w celu nauki języka. Proponuję pozostawić wybór piosenek uczniom. Mogą oni przynieść nagrania, a nawet przygotować ćwiczenia do tekstu (z pewnością pomoc nauczyciela będzie niezbędna). Piosenki mogą być pomocne w prezentacji i utrwalaniu słownictwa, rozwijaniu sprawności rozumienia ze słuchu. Poza tym wpływają pozytywnie na atmosferę w klasie i zaangażowanie uczniów.

Współczesna młodzież jest pokoleniem komputerowym i internetowym. **Komputer i Internet** są powszechnymi narzędziami komunikacji i rozrywki oraz podstawowym źródłem informacji. Zdecydowanie należy to wykorzystać do nauki języka niemieckiego w celu podniesienia motywacji i uatrakcyjnienia zajęć. Przy czym nie chodzi tu tylko o podawanie uczniom adresów ciekawych stron internetowych. Uczniowie mogą przygotowywać prezentacje multimedialne na interesujące ich tematy. Na lekcjach można często wykorzystać różne materiały publikowane na stronach internetowych np. wydawnictw językowych: quizy, testy, ciekawe teksty.

Przykłady zadań: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 53:*

4 **Analysiere die Rangliste der deutschen Bands in Polen. Finde Informationen im Internet und beantworte die angegebenen Fragen.**

Przeanalizuj polską listę rankingową niemieckich zespołów. Korzystając z informacji znalezionych w Internecie, odpowiedz na poniższe pytania.

- Welche Musik machen die Bands?
- Welche Instrumente spielen die Mitglieder dieser Bands?

 TOP IN POLEN

5 **Du hast die Möglichkeit im Chat dem Leader einer deutschen Band Fragen zu stellen. Wähle eine Band aus und schreibe drei Fragen ins Heft.**

Masz możliwość zadania na czacie pytań liderowi jednego z niemieckich zespołów muzycznych. Zapisz trzy pytania w zeszytcie.

Nauczyciel powinien stale pamiętać o tym, że nauka będzie przyjemniejsza i bardziej efektywna, jeśli

5.3.12 Indywidualizacja

Skoro dziecko z dysleksją nie uczy się w taki sposób, w jaki ty je uczysz, to czy ty nie możesz uczyć go w taki sposób, w jaki ono się uczy?

Dr Harry T. Chasty

W zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków realizacji Programu, wdrażający go nauczyciel jest zobligowany do zastosowania adekwatnych dostosowań. W każdej grupie uczniów mamy cały wachlarz różnych preferencji sensorycznych, nie wyłączając nauczyciela, który często podświadomie stosuje metody i techniki pracy zgodne z jego profilem sensorycznym. Dlatego tak istotną kwestią jest pluralizm stosowanych metod, tak by każdemu uczestnikowi procesu dydaktycznego zapewnić jak najefektywniejszy udział w zajęciach językowych.

w procesie dydaktycznym uwzględnimy elementy rzeczywistości bliskiej młodzieży.

Projekt jest techniką, która na stałe wpisała się już w życie szkolne. Jest to technika raczej pracy pozalekcyjnej, dlatego jej wykorzystanie jest możliwe także przy niewielkiej liczbie godzin języka niemieckiego. W pracy projektowej kładzie się nacisk na rozwój umiejętności współpracy z innymi i uczenia się od innych. Projekt pozwala na dużą samodzielność, uczniowie mogą sami dokonywać wyborów: tematu pracy, technik jej realizacji, zadań do wykonania, produktów projektu i sposobu prezentacji projektu. Możliwość samodecydowania wpływa pozytywnie na samoocenę, sprzyja kształtowaniu autonomii i odpowiedzialności. Oprócz wymienionych zalet pracy projektowej należy podkreślić jeszcze jedną: projekt pozwala na powiązanie nauki języka z innymi przedmiotami, przez co pokazuje użyteczność języka jako narzędzia do wykonywania różnych zadań.

Przykład zadania: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 2 – Hauptkurs (podręcznik), str. 68:*

5 **Projektaufgabe** **Sucht im Internet Informationen über Volksfeste in verschiedenen Bundesländern und bereitet in Gruppen kurze Präsentationen zu einem von ihnen vor.**

Poszukajcie w Internecie informacji o festynach w różnych krajach związkowych Niemiec i przygotujcie w grupach krótką prezentację na temat jednego z nich.

Postulat indywidualizacji należy szczególnie mocno podkreślić w przypadku uczniów szczególnie zdolnych i dysfunkcyjnych. Oprócz szeroko pojętej pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizowanej w placówce, nauczyciel każdego przedmiotu podczas swojej lekcji ma możliwość i obowiązek:

1. różnicowania poziomu trudności, ilości i czasu na rozwiązywanie przez uczniów zadań,
2. różnicowania sposobów badania osiągnięć edukacyjnych, np. rezygnacja z oceny prac pisemnych na rzecz odpowiedzi ustnych czy zastosowanie innej czcionki na wydrukach testów (w przypadku dyslektyków),
3. oferowania dodatkowych zadań,
4. organizacji przestrzeni lekcji adekwatnie do potrzeb,
5. służenia dodatkowymi wyjaśnieniami, konsultacjami, materiałami pomocniczymi,

6. stwarzania atmosfery sprzyjającej uczeniu się, zachęcaniu uczniów introwertycznych do współdziałania w grupie, 7. oddziaływań psychologicznych typu promowanie drobnych sukcesów (uczniów z trudnościami w nauce), zachęcanie do	zwiększonego wysiłku (uczniów zdolnych), 8. innych - adekwatnie do potrzeb.

VI SPRAWDZANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

6.1 Samoocena

Samoocena jest ważnym elementem kształtowania u uczniów autonomicznych postaw. Uświadomienie uczącym się konieczności i znaczenia osobistego zaangażowania się w proces przyswajania języka obcego znacząco wpływa na osiągnięte wyniki. Do samooceny wiedzy i umiejętności wykorzystuje się na ogół karty samooceny (ewaluacji) zamieszczone w podręcznikach lub przygotowane przez nauczyciela. Uczeń sam określa nabyte dotychczas umiejętności, a przy okazji wskazuje braki, co pozwala mu lepiej zaplanować dalszą naukę.

Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik), str. 16:

Przygotowując się do sprawdzianu, sprawdź, czy potrafisz...			
■ witać się i żegnać z innymi	😊	😐	☹️
■ pytać o samopoczucie i opisywać je	😊	😐	☹️
■ przedstawiać siebie i innych	😊	😐	☹️
■ pytać o wiek	😊	😐	☹️
■ podawać swój wiek	😊	😐	☹️
■ zasięgać informacji na temat innych osób	😊	😐	☹️
■ przeprowadzać wywiady z innymi osobami	😊	😐	☹️
■ nazywać liczby od 1 do 100	😊	😐	☹️
■ nazywać państwa i języki	😊	😐	☹️
oraz:			
■ odmieniać czasownik <i>sein</i>	😊	😐	☹️
■ odmieniać czasowniki w czasie teraźniejszym	😊	😐	☹️
■ odmieniać czasownik <i>sprechen</i>	😊	😐	☹️
■ zadawać pytania szczegółowe i pytania ogólne (o rozstrzygnięcie)	😊	😐	☹️

W ESOKJ poświęca się wiele uwagi samoocenie biegłości językowej. Tabele ewaluacji zawarte w ESOKJ są doskonałym narzędziem pozwalającym uczniowi dokonać całościowej samooceny np. po trzyletnim okresie nauczania. Określają one, co uczeń powinien umieć na poszczególnych poziomach w zakresie poszczególnych działań językowych. Poniżej przykłady dla poziomu IV.0 i IV.1 wariant podstawowy – poziom B1.

		A1	A2	B1
R E C E P C J A	Słuchanie	Potrafię zrozumieć znane mi słowa i bardzo podstawowe wyrażenia, dotyczące mnie osobiście, mojej rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna.	Potrafię zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane ze sprawami dla mnie ważnymi (np. podstawowe informacje dotyczące mnie i mojej rodziny, zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia). Potrafię zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.	Potrafię zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mi tematy, typowe dla domu, szkoły, czasu wolnego itd. Potrafię zrozumieć główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych, traktujących o sprawach bieżących lub o sprawach interesujących mnie prywatnie lub zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie.
	Czytanie	Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, np.: na tablicach informacyjnych i plakatach lub w katalogach.	Potrafię czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne.	Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego lub zawodowego. Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.
P R O D U K C J A	Interakcja	Potrafię brać udział w rozmowie pod warunkiem, że rozmówca jest gotów powtarzać lub inaczej formułować swoje myśli, mówiąc wolniej oraz pomagając mi ująć w słowa to, co usiłuję powiedzieć. Potrafię formułować proste pytania dotyczące najlepiej mi znanych tematów lub najpotrzebniejszych spraw – i odpowiadać na tego typu pytania.	Potrafię brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mi tematy. Potrafię sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumiem wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.	Potrafię sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrafię – bez uprzedniego przygotowania – włączyć się do rozmów na znane mi tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np.: rodziny, zainteresowań, pracy, podróżowania, wydarzeń bieżących).

	Mówienie	Potrafię używać prostych wyrażeń i zdań, aby opisać miejsce, gdzie mieszkam oraz ludzi, których znam.	Potrafię posłużyć się ciągiem wyrażeń i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie, swoją obecną i poprzednią pracę.	Potrafię łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje. Potrafię krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany. Potrafię relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia.
	Pisanie	Potrafię napisać krótki prosty tekst na widokówce, np.: z pozdrowieniami z wakacji. Potrafię wypełniać formularze (np.: w hotelu) z danymi osobowymi, takimi jak nazwisko, adres, obywatelstwo.	Potrafię pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafię napisać bardzo prosty list prywatny, na przykład dziękując komuś za coś.	Potrafię pisać proste teksty na znane mi lub związane z moimi zainteresowaniami tematy. Potrafię pisać prywatne listy, opisując swoje przeżycia i wrażenia.

6.2 Techniki kontroli osiągnięć uczniów

Jednym z ważnych i nieodzownych zadań nauczyciela w procesie nauczania jest kontrola i monitoring opanowania oraz postępów ucznia w zakresie wiadomości i umiejętności w odniesieniu do zakładanych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej dla danego etapu edukacyjnego. Następnym etapem kontroli jest ocena. Ocena może (nie musi) mieć charakter opisowy, powinna dostarczać informacji na temat efektów pracy, zarówno nauczycielowi, jak również uczniom i ich rodzicom. Nauczyciel powinien więc systematycznie oceniać wiedzę i umiejętności przedmiotowe (stopień opanowania Treści) oraz postęp ucznia, stosując następujące formy kontroli:

1. Kontrola bieżąca – dostarcza informacji o tym, w jakim stopniu uczniowie opanowali aktualnie omówiony materiał. Kontrola bieżąca może przybrać formę obserwacji uczniów w czasie lekcji, odpytywania ustnego, kartkówki lub sprawdzianów, czy też pisemnego zadania domowego.

Ocenianie bieżące ma na celu poza monitorowaniem pracy ucznia przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych w taki sposób, by pomóc mu w uczeniu się, tj. wskazanie, co robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć. Sposób i tryb udzielania uczniowi wskazówek i komentarzy pomagających mu uczyć się określa wewnętrzny system oceniania.

2. Kontrola okresowa – informuje o ogólnym poziomie opanowania języka w dłuższym czasie (semestr, rok szkolny, cykl nauczania) i sprawdza większe partie materiału i jest wyrażona stopniem w skali od 1 do 6.

Sprawdzanie stopnia opanowania sprawności językowych i elementów języka powinno być przeprowadzane za pomocą odpowiednio skonstruowanych testów obiektywnych i subiektywnych przy zastosowaniu jasnych i znanych uczniom kryteriów.

Testy obiektywne to testy, które składają się z zadań zamkniętych, takich jak:

- wielokrotny wybór,
- przyporządkowywanie,
- prawda – fałsz.

Są one obiektywne, ponieważ sprawdza się je za pomocą klucza odpowiedzi, a ilość poprawnych odpowiedzi jest ograniczona. Za pomocą testów obiektywnych można sprawdzać znajomość gramatyki, leksyki oraz sprawności słuchania i czytania ze zrozumieniem.

Testy subiektywne to testy, które składają się z zadań otwartych, takich jak:

- zadania z luką,
- zadania krótkiej odpowiedzi (odpowiedź jednowyrazowa lub jedno- dwuzdaniowa),
- zadania rozszerzonej odpowiedzi (rozwinęta wypowiedź pisemna lub ustna).

Testów tych nie można sprawdzać z kluczem odpowiedzi, a ilość poprawnych odpowiedzi nie jest ograniczona. Testy subiektywne można stosować do sprawdzania sprawności pisania, mówienia, czytania, słuchania, sprawności zintegrowanych.

Przeprowadzając kontrolę umiejętności, sprawności i wiedzy, stosujemy takie same techniki sprawdzania, za pomocą których je rozwijaliśmy. Uczniowie realizujący niniejszy Program nauczania mogą przystąpić do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym i rozszerzonym (realizacja treści z poziomu IV.1 r). Nauczyciel powinien zatem tak konstruować testy, aby zawierały one zadania zgodne z formułą tego egzaminu. Wskazane byłoby także kierować się wymaganiami egzaminu maturalnego przy planowaniu kryteriów oceniania – przynajmniej w trzeciej klasie.

Przykłady zadań testowych:

1. Rozumienie ze słuchu

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego, str. 86:*

Test prawda/fałsz

Zadanie

5 **1-18** Usłyszysz dwukrotnie wywiad ze zwyciężczynią konkursu *Menedżerka Rodziny Roku*. Zaznacz, które z podanych zdań (1–5) są zgodne z treścią nagrania (R), a które nie (F).

Frau Steinhof sagt, dass ...

- 1 R F es eine schwere Aufgabe ist, Hausfrau zu sein.
- 2 R F sie viele Termine festlegen und sich an sie halten muss.
- 3 R F sie noch als Managerin in einer Firma arbeiten muss.
- 4 R F sie trotz der Arbeit auch immer Zeit für sich selbst finden kann.
- 5 R F sie und ihr Mann sehr viel Geld in die Familie investieren müssen.

2. Rozumienie tekstu czytanego

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego*, str. 170:

Test wielokrotnego wyboru

Zadanie

3 Przeczytaj trzy teksty związane z konkursem o charakterze naukowo-badawczym. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zaznacz literę A, B lub C.

1 Für wen ist die Bremsvorrichtung besonders nützlich?

A Für die Kinder.

B Für die Eltern.

C Für Jakob Braun.

2 Was für ein Text ist das?

A Eine Präsentation der Forschungsergebnisse.

B Ein Vorschlag für ein Projekt.

C Eine Beschreibung der durchgeführten Projektarbeit.

3 Wen laden die Veranstalter des Wettbewerbs ein?

A Alle Schüler.

B Computerfans.

C Junge Wissenschaftler.

1 "JUGEND FORSCHT" – NACHRICHTEN

Mit dem 3. Preis im Fachgebiet Arbeitswelt sowie dem Preis für Mobilfunk wurde beim 48. Bundeswettbewerb „Jugend forscht“ Jakob Braun (17) aus Kleinostheim bei Aschaffenburg ausgezeichnet. Er hat eine Bremse fürs Laufrad entwickelt, die per Smartphone ferngesteuert wird. Somit hat er den Eltern eine Möglichkeit gegeben, ihre Kinder beim Laufradfahren stets unter Kontrolle zu haben. Mithilfe eines Smartphones können sie das Laufrad aus der Ferne langsamer fahren oder vollbremsen lassen, wenn sich das Kind zu weit von ihnen entfernt oder wenn sie eine Situation als gefährlich einschätzen. Jakob nannte seine Bremsvorrichtung „Laurastro“.

2 Licht am Fahrradhelm

Von Moritz Heber, Johannes Kasek und Johannes Schuhmacher
Bei Dunkelheit ist das Radfahren besonders gefährlich. Da sind oft Schutzkleidung und Lichter am Rad unzureichend. Oft wird auch das Rücklicht nicht angeschaltet und es kommt zu Unfällen. Wir wollen am Schutzhelm ein Licht am Helm installieren, das das Risiko, von anderen Verkehrsteilnehmern nicht gesehen zu werden, verringern soll. Das Licht wird automatisch angehen, sobald das Kinnband geschlossen wird. Das Licht werden wir hinten am Helm anbringen. Tagsüber wird es per Schalter ausgestellt werden können. Mit unserem Projekt wollen wir einen Beitrag zur Verkehrssicherheit leisten.

3 VERWIRKLICHE DEINE IDEE!

Möchtest du nicht nur im Unterricht Physik lernen? Möchtest du selber Experimente durchführen und spannenden physikalischen Phänomene auf den Grund gehen? Vielleicht hast du schon innovative Computersoftware programmiert und möchtest sie anderen präsentieren? Oder hättest du eine Idee für ein technisches Modell, das du konstruieren möchtest? Oder bist du naturverbunden und würdest gern Tiere in ihrer Umwelt beobachten und ihr Verhalten analysieren? Danke nicht länger nur darüber nach, sondern verwirkliche deine Idee! Nimm an Deutschlands bekanntestem Nachwuchswettbewerb „Jugend forscht“ teil! Es genügt, wenn du dich anmeldest und dein Forschungsthema festlegst. Und schon bist du dabei! Wir warten auf deine Ideen!

Anmeldeklausur für die Wettbewerbsrunde 2014 ist der 30.11.13.

3. Pisanie – krótka forma użytkowa

Przykład: *Język niemiecki dla szkół ponadgimnazjalnych, Infos 1 – Brückenkurs (podręcznik)*, str. 11:

6 Schreibkompetenz Schreibe eine Anzeige nach Anweisung.

Napisz ogłoszenie zgodnie z poleceniem.

Przebywasz na stypendium w Niemczech. Szukasz znajomych, z którymi mogłabyś/mógłbyś wybrać się na imprezę. Pisziesz ogłoszenie, w którym:

- przedstawiasz się;
- piszesz, w jakim jesteś wieku;
- piszesz, co chętnie robisz w czasie wolnym;
- pytasz, kto pójdzie z tobą na imprezę.

4. Pisanie – dłuższa forma użytkowa

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego*, str. 52:

Zadanie

7 Napisz e-mail zgodnie z poleceniem.

Zamierzasz przeprowadzić się do nowego mieszkania. Napisz e-mail do swojego przyjaciela z Monachium.

- Podaj powód przeprowadzki.
- Wymień zalety nowego mieszkania.
- Opisz możliwości spędzania wolnego czasu w okolicy.
- Zaproś przyjaciela do siebie.

5. Wypowiedź ustna – Rozmowa z odgrywaniem roli

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego*, str. 100:

Zadanie

8 Wykonajcie w parach zadanie zgodnie z poleceniem.

Jesteś w Niemczech na wymianie szkolnej. Dzisiaj masz urodziny. Wraz ze swoim kolegą/swoją koleżanką z wymiany przygotowujecie przyjęcie z tej okazji. Uzgadniacie szczegóły imprezy. Poniżej podane są cztery kwestie, które musicie omówić.

Koszty

Czas wykonania potraw

Niezbędne zakupy

Niespodzianki dla gości

6. Wypowiedź ustna – Opis ilustracji i odpowiedzi na trzy pytania.

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego, str. 53:*

Opis ilustracji

2 Opisz zdjęcie i odpowiedz na pytania egzaminującego.

- 1 Fühlt sich das Mädchen wohl in ihrem Zimmer? Warum?
- 2 Warum ist es so wichtig, für Ordnung in seinem Zimmer zu sorgen?
- 3 Erzählen Sie von der letzten Aufräum-Aktion in Ihrem Zimmer.

7. Wypowiedź ustna – Wypowiedź na podstawie materiału stymulującego i odpowiedzi na cztery pytania.

Przykład: *Repetitorium maturalne z języka niemieckiego, str. 65:*

3 A Twoja szkoła chce zorganizować międzyklasowe prace projektowe. W gazetce szkolnej zamieszczone zostają zdjęcia ilustrujące ich tematy i formy pracy. Przyjrzyj się zdjęciom A–C.

- Wybierz zdjęcie, które uważasz za najbardziej atrakcyjne, i uzasadnij swój wybór.
- Wyjaśnij, dlaczego odrzucasz pozostałe propozycje.

B Odpowiedz na poniższe pytania.

- 1 Sollen die älteren Schüler den jüngeren helfen? Wie?
- 2 Was sind die Vor- und Nachteile von Projektarbeiten?
- 3 Welche AGs oder Projektgruppen sollen an Schulen organisiert werden? Warum?
- 4 Wie kann die Schule zur Entwicklung der Interessen der Schüler beitragen?

6.3 Kryteria oceniania

Ocenianie szkolne pełni dwie podstawowe funkcje: **klasyfikującą** oraz **diagnostyczną**. Funkcja klasyfikująca jest ważna przy ocenie poziomu opanowania wiedzy bądź porównywaniu osiągnięć uczniów z obowiązującymi standardami. Ocenianie klasyfikujące jest istotnym źródłem informacji dla dyrekcji szkoły i organów nadzoru pedagogicznego.

W pracy nauczyciela przedmiotu większą rolę odgrywa funkcja **diagnostyczna** oceny, a więc:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w nauce;
- udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
- udzielanie uczniowi wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju;
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
- dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia;
- umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktycznej.

Na lekcjach języka niemieckiego oceniamy wiedzę i umiejętności oraz postęp w zakresie opanowania:

- czterech podstawowych sprawności językowych: rozumienie ze słuchu, czytanie ze zrozumieniem, pisanie, mówienie;
- zintegrowanych sprawności językowych;
- struktur językowych : gramatycznych i leksykalnych;

A ponadto promujemy:

- prace projektowe;
- udział w konkursach;
- zadania dodatkowe wykonane przez ucznia, a także jego aktywność na zajęciach.

Przyjmujemy, że uczeń szkoły ponadgimnazjalnej jest osobą prawie dorosłą, odpowiedzialną za swoją edukację. Nie ma więc potrzeby oceniania np. zeszytu. Uczeń prowadzi zeszyt w najbardziej odpowiadający mu sposób, w zależności od własnego stylu uczenia się. Ma być on dodatkowym źródłem informacji, a nie przedmiotem oceny. Kontrola i ocenianie bieżące powinny odnosić się do wymagań edukacyjnych określonych przez nauczyciela na początku semestru lub roku szkolnego w *Przedmiotowym systemie oceniania*.

Ocenianie przedmiotowe obejmuje:

- formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych oraz informowanie o nich uczniów i rodziców;
- ustalenie trybu oceniania;
- bieżące, śródroczne, końcowe ocenianie i klasyfikowanie zgodnie z *Wewnątrzszkolnym systemem oceniania*,
- ustalanie warunków i trybu otrzymania ocen wyższych niż przewidywane roczne;
- ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia.

W *Przedmiotowym systemie oceniania* określa się szczegółowe wymagania, jakie uczeń powinien spełnić na poszczególne oceny.

Formułując kryteria oceniania należałoby się odnieść do:

1. taksonomii celów czyli poziomu wymagań (poziom podstawowy – ocena dostateczna, poziom ponadpodstawowy – ocena dobra i bardzo dobra)
2. treści nauczania, w aspekcie: łatwości, niezawodności, istotności wewnątrz - przedmiotowej, użyteczności
3. jakości wykonania czynności przez ucznia: dokładnie, samodzielnie, bezbłędnie, sprawnie, szybko
4. aspektu ilościowego: często, sporadycznie, bardzo rzadko, w ogóle

Im wyższe kompetencje uczeń wykazuje biorąc pod uwagę strukturę poznania, tym wyższa ocena:

- A. znajomość i rozumienie środków językowych
- B. analiza, logiczne myślenie
- C. synteza i stosowanie wiedzy w praktyce
- D. tworzenie

Przykładowe kryteria na poszczególne oceny:

Ocena dopuszczająca (wymagania konieczne):

- posługiwanie się podstawowym zakresem struktur gramatycznych i leksyki;
- ograniczanie wypowiedzi do podstawowych reakcji dnia codziennego;
- samodzielne napisanie kilku zdań na podstawie omawianego tematu lekcji;
- wykonywanie prostych ćwiczeń według podanego wzoru z pomocą nauczyciela;
- reprodukcja prostego tekstu z dopuszczalnymi błędami leksykalnymi i gramatycznymi.

Ocena dostateczna (wymagania podstawowe):

- rozumienie oraz reprodukcja tekstu o niskim stopniu trudności bez pomocy nauczyciela;
- stosowanie słownictwa w zakresie podstawowym;
- wypowiedzianie się na tematy związane ze sprawami życia codziennego;
- podejmowanie prób wypowiedziania się na tematy bardziej złożone.

Ocena dobra (wymagania rozszerzające):

- popełnianie nieznacznych błędów leksykalnych i gramatycznych w zakresie programu nauczania w danej klasie;
- umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy;
- swobodne wypowiedzianie się na tematy z życia codziennego oraz podejmowanie próby wyrażania swojej opinii na temat niektórych bardziej złożonych zagadnień,
- rozumienie tekstu czytanego i ze słuchu ze sporadycznym użyciem słownika.

Ocena bardzo dobra (wymagania dopełniające):

- bardzo dobre opanowanie słownictwa i struktur gramatycznych w zakresie programu danej klasy;
- umiejętne nawiązywanie i podtrzymywanie rozmowy;
- wypowiedzianie się na trudniejsze, bardziej złożone tematy;
- wypowiedzianie własnego zdania, opinii i ich uzasadnianie na podstawie przeczytanego tekstu lub przerobionego zagadnienia tematycznego, zabieranie w naturalny sposób głosu w dyskusji;
- rozumienie tekstu czytanego i słyszanego przy minimalnym użyciu słownika,

Ocena celująca (wymagania wykraczające):

- spełnienie wymagań dopełniających;
- posługiwanie się rozbudowaną leksyką i frazeologią;
- wypowiedzanie własnego zdania, opinii, sądu na dowolny temat i uzasadnianie ich;
- rozumienie tekstów czytanych i słuchanych bez pomocy słownika;
- reagowanie w swobodny sposób w sytuacjach dnia codziennego.

W *Przedmiotowym Systemie Oceniania* można określić także progi procentowe na poszczególne oceny uzyskiwane w testach obiektywnych.

Uwzględniając ustalenia zawarte w *Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania*, nauczyciele przedmiotu określają obowiązujące w danej szkole progi procentowe. Dość często stosowanym progiem jest 40% - minimum, które należy osiągnąć, by otrzymać ocenę dopuszczającą.

VII Projekt ewaluacji Programu

Przyjęty do realizacji w danej placówce Program powinien być dokumentem o wysokim stopniu użyteczności dla jego odbiorców, stąd konieczność weryfikacji założeń względem stanu faktycznego. Zakłada się, że nauczyciel wdrażający Program podda badaniu jego skuteczność i efektywność oraz atrakcyjność proponowanych metod, form i technik pracy dla grupy odbiorców.

Nie narzuca się nauczycielowi harmonogramu ewaluacji Programu – powinna ona mieć miejsce adekwatnie do potrzeb.

Proponowane cele ewaluacji:

Badanie:

1. skuteczności Programu - stopnia realizacji celów nauczania
2. efektywności Programu - stosunku nakładów do osiągniętych korzyści
3. atrakcyjności metod i technik pracy dla odbiorców Programu

Zaleca się zastosowanie następujących metod badawczych (do wyboru): obserwacja, wywiad, ankieta dla uczniów, analiza dokumentacji szkolnej m.in. wyników nauczania, frekwencji, zestawienie osiągniętych wyników z wynikami egzaminów zewnętrznych. Na podstawie wyników ewaluacji nauczyciel powinien wyciągnąć wnioski i dokonać weryfikacji swoich założeń i ewentualnych modyfikacji w Programie.

Zmiany w zaaprobowanym Programie są możliwe po uzyskaniu zgody Dyrektora placówki i wprowadza się je aneksem.

BIBLIOGRAFIA

1. Arends R., *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 2002
2. Bimmel P., Rampillon U., *Lernerautonomie und Lernstrategien*, Langenscheidt, Berlin 2000
3. Dzierzgowska I., *Jak uczyć metodami aktywnymi?*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005
4. *Europejski system opisu kształcenia językowego: nauczanie, uczenie się, ocenianie*, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2003
5. *Europejskie portfolio językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów*, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa 2006
6. Huneke H. W., Steinig W., *Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung*, Erich Schmidt Verlag, Berlin 2005
7. Komorowska H., *Ćwiczenia komunikacyjne w nauce języków obcych*, WSiP, Warszawa 1996
8. Komorowska H., *Metodyka nauczania języków obcych*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2003
9. Komorowska H., *O programach prawie wszystko*, WSiP, Warszawa 1999
10. Komorowska H., *Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – Ocena – Testowanie*, Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2007
11. Kruszewski K., (red.) *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009
12. Roche J., *Fremdspracherwerb. Fremdsprachendidaktik*, UTB basics. Francke Verlag, Tübingen und Basel 2008
13. Taraszkiewicz M., *Jak uczyć jeszcze lepiej? Szkoła pełna ludzi*, Arka, Poznań 2001
14. Wilczyńska W., *Uczyć czy być nauczany? O autonomii w przyswajaniu języka obcego*, Warszawa – Poznań 1999
15. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2012 r. poz. 977)
16. *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, z późn. zm.*
17. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych*
18. *Informator o egzaminie maturalnym z języka obcego niemieckiego od roku szkolnego 2014/2015*, Centralna Komisja Egzaminacyjna Warszawa 2013